

Міністерство освіти і науки України

Луцький національний технічний університет

(повне найменування закладу вищої освіти)

Факультет бізнесу та права

(повне найменування факультету)

Кафедра міжнародних економічних відносин

(повна найменування кафедри)

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ЗА СТУПЕНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ «БАКАЛАВР»
УМОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ
ПРИВАБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКИХ
ПІДПРИЄМСТВ У МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ**

спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини
(шифр і назва спеціальності)

освітня програма Міжнародні економічні відносини
(назва освітньої програми)

Виконав: здобувач вищої освіти
групи МЕВ-41
Заліванська Аріана Василівна

(підпис)

Керівник:
к.е.н., доцент
Галазюк Наталія Миколаївна

(підпис)

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту
« » 2024 р.
Гарант освітньої програми:
д.е.н., професор
Лютак Олена Миколаївна

(підпис)

Луцьк – 2024 року

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет бізнесу та права

Кафедра міжнародних економічних відносин

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Галузь знань: 29 Міжнародні відносини

Спеціальність: 292 Міжнародні економічні відносини

Освітня програма: Міжнародні економічні відносини

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри міжнародних економічних відносин _____ к.е.н., доцент Олена БАУЛА
« _____ » _____ 2024 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Заліванській Аріані Василівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи: Умови забезпечення інвестиційної привабливості українських підприємств у міжнародному бізнесі.
Керівник роботи: к.е.н., доцент Галазюк Наталія Миколаївна
затвержені наказом закладу вищої освіти від «30» грудня 2023 року № 454/01-02
2. Строк подання здобувачем вищої освіти кваліфікаційної роботи «01» червня 2024 р.
3. Вихідні дані до роботи: роботи вітчизняних і зарубіжних вчених, дані міжнародної статистики European Business Association, Campio Grup, The Heritage Foundatijn, а також матеріали World Population Review, Міністерства фінансів, Transparency International Ukraine, матеріали експертних досліджень, інформаційні ресурси мережі Інтернет та ін.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, що потрібно розробити):
ВСТУП. РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ. 1.1. Міжнародний бізнес: актуальність та передумови участі підприємств у ньому. 1.2. Суть та фактори формування інвестиційної привабливості українських підприємств в міжнародному бізнес-середовищі. РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ВІТЧИЗНЯНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ В УМОВАХ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ. 2.1. Аналіз обсягів іноземних інвестицій в Україні в умовах розвитку міжнародного бізнесу. 2.2. Оцінка інвестиційної привабливості українських підприємств через призму міжнародних рейтингів. 2.3. Аналіз основних факторів впливу на інвестиційну привабливість українських підприємств. ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.
5. Перелік графічного (ілюстративного) матеріалу: Лист 1. Мета, об'єкт, предмет і завдання дослідження. Лист 2. Передумови виникнення міжнародного бізнесу. Лист 3. Суб'єкти та інструменти міжнародного бізнесу. Лист 4. Бар'єри участі підприємств у міжнародному бізнесі. Лист 5. Фактори впливу на інвестиційну привабливість. Лист 6. Основні фактори інвестиційної привабливості країни. Лист 7. Рейтинг країн світу по рівню ПІІ за 2022 рік (млн.дол.) ПІІ в Україну. Лист 8. Аналіз обсягу прямих іноземних інвестицій в Україну за 2019-2023 роки. Лист 9. Позиції України за індексами інвестиційної привабливості в рейтингу ЕВА, глобальної конкурентоспроможності, економічної свободи впродовж 2019-2022 р.р. Лист 10. Основні макроекономічні показники, що впливають на інвестиційну

привабливість України. Лист 11. Динаміка зміни Індексу сприйняття корупції в Україні. Лист 12. Узагальнені чинники впливу на інвестиційну привабливість вітчизняних підприємств в умовах економічної невизначеності.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис	
		завдання видав	завдання прийняв
<i>Теоретичний розділ</i>	доцент Галазюк Н.М.		
<i>Аналітичний розділ</i>	доцент Галазюк Н.М.		
<i>Висновки та пропозиції</i>	доцент Галазюк Н.М.		
<i>Нормоконтроль</i>	доцент Галазюк Н.М.		

7. Дата видачі завдання 30.12.2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи бакалавра	Строк виконання етапів кваліфікаційної роботи бакалавра	Примітка
1	<i>Обґрунтування теми</i>	<i>до 28.12.2023</i>	<i>виконано</i>
2	<i>Огляд літератури із досліджуваної теми</i>	<i>до 16.01.2024</i>	<i>виконано</i>
3	<i>Теоретичний розділ</i>	<i>до 14.02.2024</i>	<i>виконано</i>
4	<i>Аналітичний розділ</i>	<i>до 14.03.2024</i>	<i>виконано</i>
5	<i>Висновки та пропозиції</i>	<i>до 11.04.2024</i>	<i>виконано</i>
6	<i>Формування списку використаних джерел</i>	<i>до 25.04.2024</i>	<i>виконано</i>
7	<i>Формування додатків</i>	<i>до 02.05.2024</i>	<i>виконано</i>
8	<i>Оформлення ілюстративного матеріалу</i>	<i>до 09.05.2024</i>	<i>виконано</i>
9	<i>Попередній захист кваліфікаційної роботи бакалавра</i>	<i>до 16.05.2024</i>	<i>виконано</i>
10	<i>Нормоконтроль</i>	<i>до 23.05.2024</i>	<i>виконано</i>
11	<i>Інструментальна перевірка на академічний плагіат</i>	<i>до 28.05.2024</i>	<i>виконано</i>
12	<i>Представлення кваліфікаційної роботи бакалавра до захисту</i>	<i>до 01.06.2024</i>	<i>виконано</i>

Здобувач вищої освіти

_____ Заліванська А.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник кваліфікаційної роботи

_____ Галазюк Н.М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Заліванська А.В. Умови забезпечення інвестиційної привабливості українських підприємств у міжнародному бізнесі. Рукопис.

Кваліфікаційна робота бакалавра ОП «Міжнародні економічні відносини» спеціальності Міжнародні економічні відносини. Луцький національний технічний університет. Луцьк, 2024.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з вступу, двох розділів, висновків і пропозицій, списку використаних джерел, додатків.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження та аналіз теоретичних аспектів забезпечення інвестиційної привабливості підприємств в умовах міжнародного бізнесу та її практичного застосування для українських компаній.

Об'єктом дослідження є інвестиційна привабливість українських підприємств у міжнародному бізнесі.

Предмет дослідження є теоретичні та практичні аспекти формування інвестиційної привабливості українських підприємств в міжнародному бізнес-середовищі.

У першому розділі розглянуто теоретичні аспекти забезпечення інвестиційної привабливості підприємств в умовах міжнародного бізнесу. У другому розділі було проведено аналіз обсягів іноземних інвестицій в Україні в умовах розвитку міжнародного бізнесу, оцінку інвестиційної привабливості українських підприємств через призму міжнародних рейтингів та аналіз основних факторів впливу на інвестиційну привабливість українських підприємств.

Практичне значення одержаних в процесі дослідження результатів полягає в тому, що його висновки та рекомендації можуть бути використані для подальших наукових досліджень даної тематики та допоможуть проаналізувати аспекти щодо підвищення інвестиційної привабливості українських підприємств в міжнародному бізнес-середовищі.

Загальний обсяг роботи 66 сторінок. Робота містить 11 таблиць, 10 рисунків, 2 додатки. Список використаних джерел включає 47 позицій.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна привабливість, міжнародний бізнес, прямі іноземні інвестиції, українські підприємства, конкурентоспроможність, міжнародні рейтинги.

ABSTRACTS

Zalivanska A.V. Conditions for ensuring the investment attractiveness of Ukrainian enterprises in international business. Manuscript.

Qualification work for bachelor's degree in «International Economic Relations», specialty International Economic Relations. Lutsk National Technical University. Lutsk, 2024.

The bachelor's qualification work consists of an introduction, two chapters, conclusions and suggestions, a list of references, and appendices.

The purpose of the qualification work is to study and analyze the theoretical aspects of ensuring the investment attractiveness of enterprises in international business and its practical application for Ukrainian companies.

The object of research is the investment attractiveness of Ukrainian enterprises in international business.

The subject of the study is the theoretical and practical aspects of forming the investment attractiveness of Ukrainian enterprises in the international business environment.

The first section discusses the theoretical aspects of ensuring the investment attractiveness of enterprises in the international business environment. The second section analyzes the volume of foreign investment in Ukraine in the context of international business development, assesses the investment attractiveness of Ukrainian enterprises through the prism of international ratings, and analyzes the main factors influencing the investment attractiveness of Ukrainian enterprises.

The practical significance of the results obtained in the course of the study is that its conclusions and recommendations can be used for further scientific research on this topic and will help to analyze aspects of increasing the investment attractiveness of Ukrainian enterprises in the international business environment.

The total volume of the paper is 66 pages. The paper contains 11 tables, 10 figures, 2 appendices. The list of references includes 47 items.

Keywords: investment, investment attractiveness, international business, foreign direct investment, Ukrainian enterprises, competitiveness, international ratings.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	7
ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ	11
1.1. Міжнародний бізнес: актуальність та передумови участі підприємств у ньому	11
1.2. Суть та фактори формування інвестиційної привабливості українських підприємств в міжнародному бізнес-середовищі	20
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ВІТЧИЗНЯНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ В УМОВАХ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ	27
2.1. Аналіз обсягів іноземних інвестицій в Україні в умовах розвитку міжнародного бізнесу	27
2.2. Оцінка інвестиційної привабливості українських підприємств через призму міжнародних рейтингів	34
2.3. Аналіз основних факторів впливу на інвестиційну привабливість українських підприємств	41
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	60
ДОДАТКИ	66

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ЄС	Європейський Союз
NAFTA	Північноамериканська угода про вільну торгівлю
ASEAN	Асоціація держав Південно-Східної Азії
COT	Світова організація торгівлі
МВФ	Міжнародний валютний фонд
ООН	Організація Об'єднаних Націй
CSR	Корпоративна соціальна відповідальність
ПП	Прямі іноземні інвестиції
США	Сполучені Штати Америки
CRH	Cement Roadstone Holdings
PJSC	Публічне акціонерне товариство
Plc	Публічна компанія з обмеженою відповідальністю
UNCTAD	Конференція ООН з торгівлі та розвитку
EBA	Європейська бізнес асоціація
ВЕФ	Всесвітній економічний форум
ВВП	Валовий внутрішній продукт
ІСЦ	Індекс споживчих цін

ВСТУП

В сучасних умовах глобалізації та стрімкого розвитку міжнародного бізнесу питання забезпечення інвестиційної привабливості українських підприємств стає все більш актуальним і важливим. Підтримка стабільного економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності країни на міжнародному ринку залежить від залучення іноземних інвестицій. Проте, окрім потенціалу української економіки, існує багато викликів та перешкод, які ускладнюють процес залучення інвестицій.

Актуальність даної теми зумовлена необхідністю пошуку ефективних стратегій та інструментів підвищення інвестиційної привабливості українських компаній у глобальному бізнес-контексті. Сьогодні, щоб залишатися конкурентоспроможними та залучати інвестиції, важливо враховувати не лише внутрішні фактори, а й зовнішні тенденції та вимоги міжнародного ринку. Проблема забезпечення інвестиційної привабливості українських компаній для міжнародного бізнесу має вирішальне значення для подальшого економічного зростання України. Тому вивчення цієї проблеми має велике значення як для наукової спільноти, так і для практичних рекомендацій у сфері бізнесу та економіки.

У процесі дослідження умов забезпечення інвестиційної привабливості українських підприємств у міжнародному бізнесі вагомий внесок зробили численні вітчизняні науковці. Зокрема, це Юхименко П. І., Гацька Л. П., Півторак М. В., Сазонець О. М., Сазонець І. Л., Макарчук К. О., Курбацька І. В., Орехова Т. В., Вірянська О. В., Стеченко Д. М., Семенчук Л. І., Мороз С. О., Кузьменко О. В., Ситник О. В., Скринник Н. В. та Дука А. П. Їхні праці стали ваговою основою для розуміння ключових аспектів інвестиційної привабливості, визначення факторів впливу та розробки практичних рекомендацій для покращення інвестиційного клімату в Україні.

Мета даного дослідження полягає у дослідженні та аналізі теоретичних аспектів забезпечення інвестиційної привабливості підприємств в умовах

міжнародного бізнесу та її практичного застосування для українських компаній.

Для досягнення цієї мети передбачається вирішення наступних завдань:

- дослідити актуальність та передумови участі підприємств у міжнародному бізнесі;
- розглянути сутність та фактори формування інвестиційної привабливості українських підприємств у міжнародному бізнес-середовищі;
- проаналізувати обсяги прямих іноземних інвестицій в українську економіку в умовах розвитку міжнародного бізнесу;
- оцінити інвестиційну привабливість вітчизняних підприємств через призму міжнародних рейтингів;
- провести аналіз основних факторів, що впливають на інвестиційну привабливість українських підприємств.

Об'єктом дослідження є інвестиційна привабливість українських підприємств у міжнародному бізнесі.

Предметом дослідження є фактори та процеси, що впливають на формування інвестиційної привабливості українських підприємств в міжнародному бізнес-середовищі.

Для досягнення мети та вирішення основних завдань кваліфікаційної роботи застосовано такі загальнонаукові методи дослідження: логічний (для формулювання висновків на основі зібраних даних), узагальнення (для систематизування різних аспектів інвестиційної привабливості), синтезу та аналізу, порівняння (для зіставлення інвестиційних показників), пояснення, класифікація (для групування факторів впливу на інвестиційну привабливість), а також статистичний (для збору, обробки та аналізу кількісних даних про інвестиції, економічні показники та рейтинги), графічний та табличний методи.

Теоретична значущість цієї теми полягає у розвитку та вдосконаленні наукових підходів до оцінки інвестиційної привабливості підприємств у міжнародному контексті. Дослідження допомагають глибше зрозуміти сутність та механізми формування інвестиційної привабливості, враховуючи специфіку української економіки та міжнародного бізнес-середовища. Розуміння факторів,

які впливають на інвестиційну привабливість, дозволяє розробити нові теоретичні моделі та методологічні підходи, що можуть бути використані для подальших досліджень у цій галузі.

Практична значущість дослідження полягає в тому, що його висновки та рекомендації можуть бути використані для розробки ефективних стратегій залучення іноземних інвестицій. Для державних органів результати дослідження можуть слугувати основою для формування політики, спрямованої на покращення інвестиційного клімату в Україні, створення сприятливих умов для інвесторів та зменшення ризиків інвестування. Для українських підприємств ці рекомендації можуть бути корисними при розробці та реалізації інвестиційних проєктів, а також для підвищення їх конкурентоспроможності на міжнародних ринках.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження були представлені на IV студентському науковому семінарі «Міжнародні економічні відносини в контексті викликів і загроз XXI століття». Луцьк, 2024.

Дипломна кваліфікаційна робота бакалавра складається з вступу, двох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ
ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

1.1. Міжнародний бізнес: актуальність та передумови участі підприємств у ньому

Міжнародний бізнес виник внаслідок розвитку та поглиблення міжнародного поділу праці й формування світового ринку, ставши важливою частиною світової економіки. Ця сфера економічної діяльності відображає зростаючу взаємозалежність національних ринків і є логічним наслідком глобалізації. Впливаючи на структуру світової економіки, міжнародний бізнес значною мірою визначає її динаміку. Таблиця 1.1 містить різні підходи до розуміння міжнародного бізнесу.

Таблиця 1.1. – Тлумачення поняття «міжнародний бізнес»

Автор	Визначення
Юхименко П. І., Гацька Л. П., Півторак М. В. та ін.	«це підприємницька діяльність, пов'язана з використанням капіталу в різноманітних формах і переваг підвищеної ділової активності; здійснюється з метою отримання прибутку і поширюється на міжнародну економічну сферу» [1, с. 5].
Сазонець О. М., Сазонець І. Л.	група різноманітних операцій, які включають міжнародне переміщення товарів, послуг, капіталів і людей; передачу технологій, інформації та даних [2, с. 126].
Макарчук К. О.	«можна визначити як ділову взаємодію фірм різних форм власності або їхніх підрозділів, що знаходяться в різних країнах, головною метою яких є одержання прибутку за рахунок отримання вигод із переваг ділових міжнародних операцій» [3, с. 28].
Курбацька І. В.	будь-які господарські операції, які відбуваються між двома або більше країнами [4].
Орехова Т. В.	це ланцюжок бізнес-операцій і ділових стосунків, які здійснюються суб'єктами господарювання двох чи більше країн для отримання прибутку [5, с. 12].

Міжнародний бізнес виник завдяки низці важливих факторів, які сприяли глобалізації та інтеграції світових ринків. Ці фактори включають економічні

умови, технологічний прогрес, політичні зміни та соціокультурні відмінності. Вони дали бізнесу можливість вийти за межі своєї країни та зайти на міжнародні ринки. На рисунку 1.1 представлені основні передумови виникнення міжнародного бізнесу більш детально.

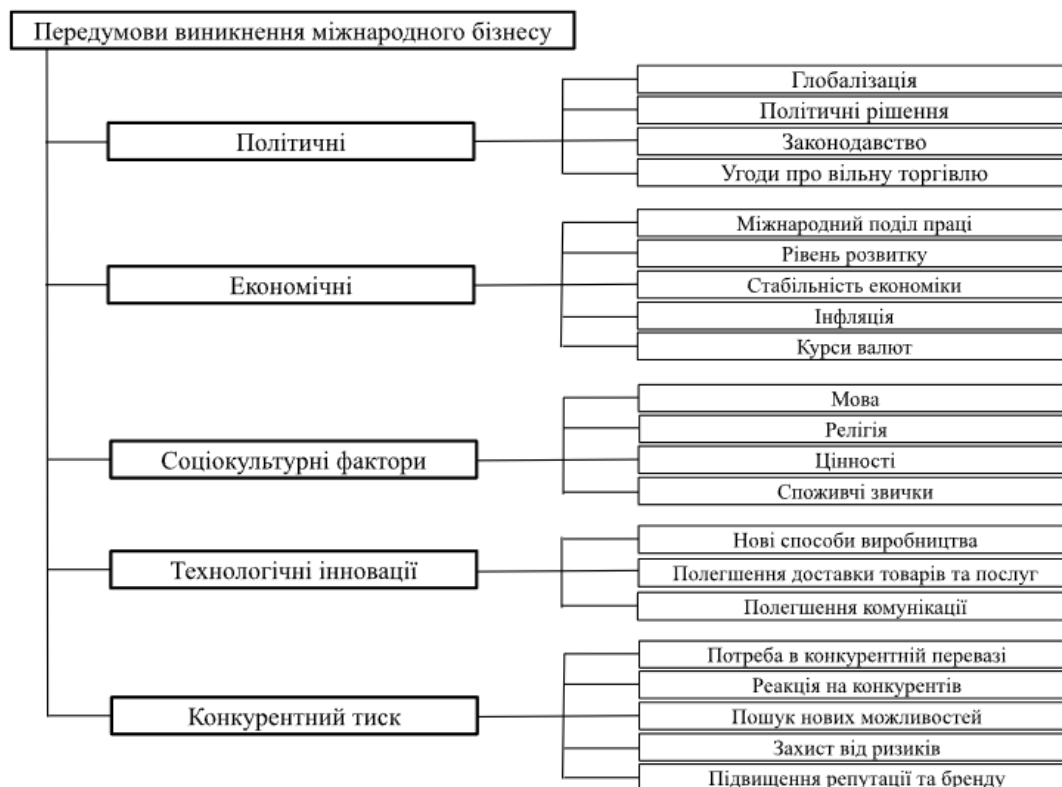

Рисунок 1.1 Передумови виникнення міжнародного бізнесу

Джерела: складено за [6; 7]

Міжнародний бізнес належить до транскордонного обміну товарами, послугами, технологіями, капіталом та/або знаннями в глобальному або транснаціональному масштабі. Він включає транскордонні операції з товарами та послугами між двома або більше країнами. Міжнародний бізнес включає повний спектр транскордонних обмінів продуктами, послугами чи ресурсами між двома або більше країнами. Підприємства, які займаються виробництвом і реалізацією товарів та послуг за межами країни походження вважаються суб'єктами міжнародного бізнесу.

Транзакції економічних ресурсів включають капітал, навички та людей для міжнародного виробництва фізичних товарів і послуг, таких як фінанси,

банківська справа, страхування та будівництво. Ресурси, такі як люди та інтелектуальна власність до прикладу патенти, авторські права, торгові марки та дані також є частиною цих обмінів [8].

На рисунку 1.2. представлені основні суб'єкти міжнародного бізнесу. Вони відіграють важливу роль у формуванні структури світової економіки.

Рисунок 1.2 Суб'єкти міжнародного бізнесу

Джерело: складено за [4]

Фізичні особи та фірми є основними ініціаторами міжнародного бізнесу, які здійснюють торгівлю та інвестиції. Спілки підприємців, міжнародні організації та транснаціональні корпорації відіграють роль регуляторів та координаторів міжнародного бізнесу. Представники держав виступають регуляторами й контролерами міжнародного бізнесу. Вони формують нормативно-правове регулювання й політику, що впливають на діяльність всіх інших суб'єктів міжнародного бізнесу.

Слід зазначити, що будь-яка компанія або особа, яка реалізує товари за кордон або здійснює закупівлі за межами своєї країни, займається міжнародним бізнесом. Це охоплює будь-яку форму торгівлі товарами, послугами, знаннями або капіталом через міжнародні кордони. Він включає розуміння різноманітних культур, звичаїв та правових норм. Усі транснаціональні компанії займаються міжнародним бізнесом, так само як і особи, що працюють за межами своєї країни або реалізують товари онлайн [9].

Міжнародний бізнес передбачає об'єднання окремих національних ринків у єдиний світовий ринок. Для здійснення діяльності за кордоном, транснаціональним корпораціям необхідно злити окремі національні ринки в єдиний глобальний ринок.

Регулювання міжнародного бізнесу відбувається на трьох рівнях (рис. 1.3).

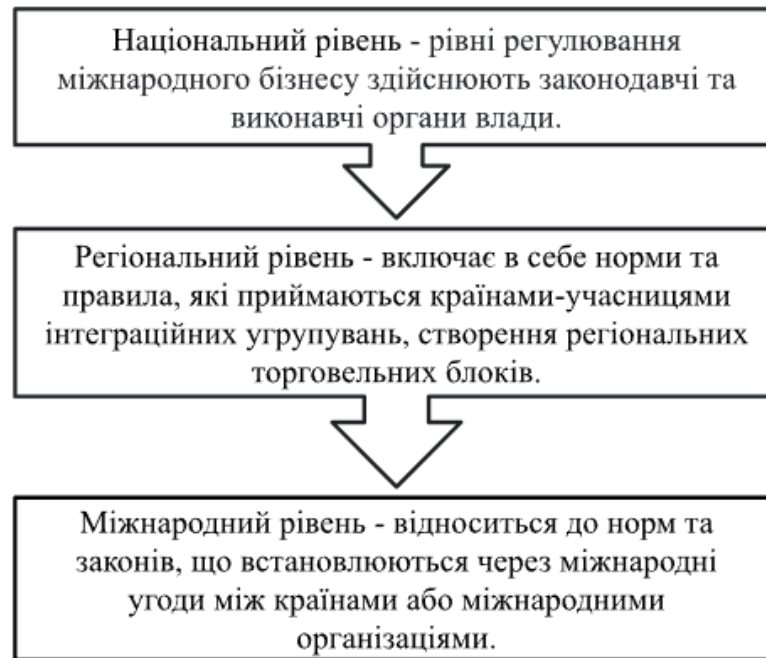

Рисунок 1.3 Рівні регулювання міжнародного бізнесу

Джерело: складено за [10; 11; 12, с. 80]

Національний рівень – кожна країна має свої власні закони та регулятивні органи, які контролюють міжнародний бізнес і відрізняється залежно від політичної, економічної та соціальної системи кожної країни. В Україні, наприклад, це може включати Міністерство економіки, Верховну раду, Національний банк, Кабінет міністрів, Державне управління митного контролю [10]. До національного регулювання можна віднести закони й норми, що встановлюються різними країнами для регулювання бізнес-операцій в межах їх кордонів. Це включає податки, національні закони про торгівлю, стандарти безпеки, правила праці та інше.

Регіональний рівень – до нього відносяться блоки та співдружності, такі як ЄС, NAFTA й ASEAN, також угоди про вільну торгівлю. З метою спільної

торгівлі країни створюють регіональні торговельні блоки, які знижують або усувають торговельні бар'єри, такі як тарифи та інші обмеження [11]. Регіональні угоди про вільну торгівлю несуть в собі видалення або зниження тарифів, квот чи інших торговельних бар'єрів. Регіональні стратегії та плани спрямовані на підтримку підприємництва, інвестицій і розвитку інфраструктури, щоб сприяти міжнародному бізнесу. Регіональні стандарти й норми регулюють якість, безпеку та екологічність. А регіональні органи регулювання відповідають в загальному за дотримання регіональних правил, політик і стандартів у сфері міжнародного бізнесу.

Міжнародний рівень – цей рівень регулювання належить до норм і законів, що встановлюються через міжнародні угоди між країнами або міжнародними організаціями. Це можуть бути Міжнародні стандарти й конвенції, міжнародні торговельні угоди, а також правила та норми встановлені міжнародними організаціями, наприклад такими як СОТ, МВФ та ООН [12, с. 80].

Слід зауважити, що окрім зовнішніх регуляторів на суб'єкти міжнародного бізнесу мають вплив внутрішні інструменти впливу, а саме бізнес-етика та корпоративна соціальна відповідальність. Саме тому багато компаній дотримуються власних кодексів етики та стандартів, які часто включають норми поведінки, що перевищують законодавчі вимоги. Вони є важливими елементами регулювання міжнародного бізнесу, перетинають всі рівні регулювання та впливають на поведінку компаній у всьому світі.

Термін «бізнес-етика» використовується для опису моральних принципів та норм, що регулюють поведінку компаній. Сюди можна віднести чесність, прозорість, уникнення корупції та повага до прав людини.

Вплив компанії на суспільство й довкілля називають корпоративною соціальною відповідальністю. Вона може включати такі речі, як захист довкілля, сталість, допомога місцевій громаді й добробут співробітників. У традиційному розумінні бізнес-етика та CSR не є «рівнем» регулювання, хоч вони і є важливою частиною міжнародного бізнесу, оскільки впливають на

здатність компанії відкривати нові ринки, відносини зі стейкхолдерами та репутацію компанії [13].

Підприємства використовують різноманітні інструменти міжнародного бізнесу для здійснення міжнародних господарських операцій (рис. 1.4.).

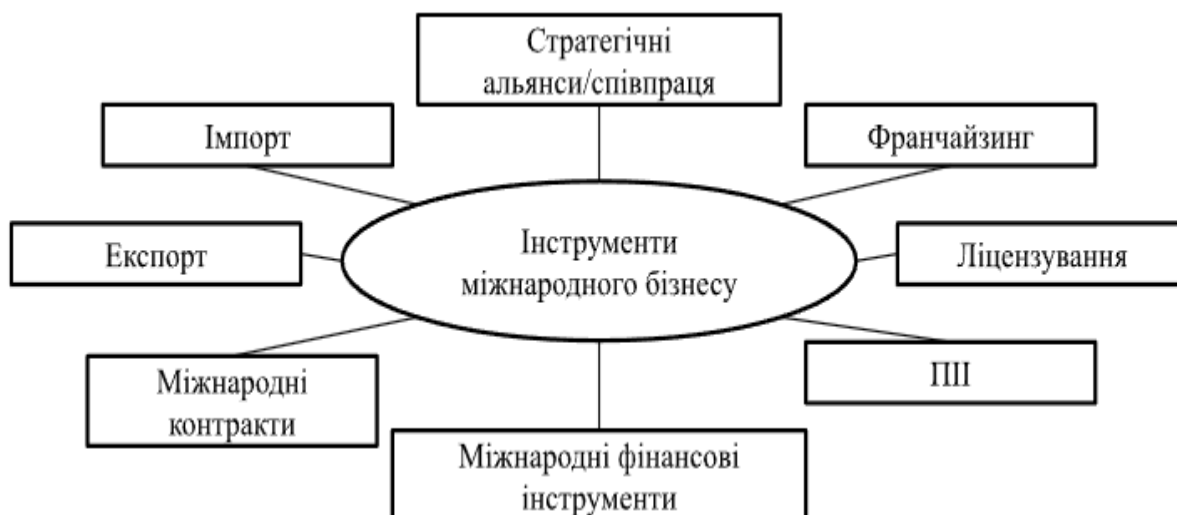

Рисунок 1.4 Інструменти міжнародного бізнесу

Джерело: складено за [11; 14, 201-203 с.]

Експорт та імпорт – це найпростіші форми міжнародного бізнесу, які включають продаж товарів і послуг за кордон і купівлю товарів і послуг з-за кордону. Франчайзинг – це коли компанія надає іншій компанії право вести бізнес за її брендом за межами країни. Ліцензування – це процес, за допомогою якого компанія (ліцензіат) отримує право використовувати інтелектуальну власність іншої компанії (ліцензіара) за певну суму грошей. ПІІ – це коли компанія інвестує безпосередньо в активи в іншій країні. Стратегічні альянси та співпраця – це види бізнесу на міжнародному рівні, коли дві або більше компаній об’єднують свої ресурси для досягнення спільних цілей. Міжнародні контракти – це юридичні угоди між двома або більше країнами, які регулюють умови міжнародної торгівлі. Міжнародні стандарти – це стандарти, розроблені міжнародними організаціями для контролю якості, виробництва, безпеки та

інших аспектів товарів і послуг. Угоди між країнами, які регулюють міжнародну торгівлю, називають міжнародними торговельними угодами. Міжнародні фінансові інструменти - такі інструменти, як міжнародні кредити, міжнародні акції та міжнародні облігації, використовуються для фінансування міжнародної діяльності. Цей набір інструментів дозволяє компаніям успішно працювати на міжнародних ринках [11; 14, 201-203 с.].

На наш погляд, в сучасних умовах сьогодення актуальність міжнародного бізнесу посилюється через глобалізацію, технологічний прогрес та зростання міжнародної конкуренції. Міжнародний бізнес є важливим інструментом розподілу та диверсифікації ринків. Диверсифікуючи свою діяльність у різних країнах, компанії можуть зменшити вплив регіональних або національних криз і ризиків. Міжнародний бізнес також важливий через свій потенціал впливу на національний та регіональний розвиток. Актуальність міжнародного бізнесу полягає в тому, що він сприяє економічному розвитку країн, створює нові робочі місця, забезпечує доступ до нових ринків і ресурсів.

Міжнародний бізнес також може сприяти інноваціям, оскільки підприємства можуть вивчати нові ідеї та практики в інших країнах. Крім того, він може сприяти культурному обміну та розумінню, що може мати позитивний вплив на міжнародні відносини.

У сучасному глобалізованому світі участь підприємств у міжнародному бізнесі стає все більш актуальною та необхідною. Однак, вихід на міжнародний рівень вимагає від підприємств врахування ряду основних чинників, зможуть забезпечити конкурентоспроможність та успіх суб'єктам господарювання. Зокрема це наявність необхідних ресурсів, стратегічне планування, дотримання відповідного законодавства та нормативів, глибоке розуміння цільових ринків, високі стандарти бізнес-етики та корпоративної соціальної відповідальності, здатність до адаптації та співпраці, а також технологічну готовність. Врахування цих факторів допоможе підприємствам ефективно маневрувати в складному та динамічному середовищі міжнародного бізнесу [15; 16].

Однак участь у міжнародному бізнесі не лише відображає можливості, але й накладає свої виклики (рис. 1.5).

Рисунок 1.5 Бар'єри участі підприємств у міжнародному бізнесі

Джерело: складено за [17]

Можна виокремити такі бар'єри торгівлі як: високі витрати на логістику, різницю в законодавстві та культурних особливостях, а також ризик політичної нестабільності, дотримання міжнародних стандартів якості та безпеки є важливими аспектами для забезпечення успішної діяльності на глобальному ринку. Тому компанії, що мають намір виходити на міжнародні ринки, мають здійснювати докладний аналіз всіх можливих ризиків та викликів, що можуть виникнути [17].

Розуміння цих проблем та викликів є важливим елементом успіху в міжнародному бізнесі. Підприємства мають бути готові адаптуватись до змінного глобального середовища та розвивати ефективні стратегії для подолання перешкод та забезпечення стійкості у своїй міжнародній діяльності.

Мотивація підприємств для участі в міжнародному бізнесі є складним процесом і залежить від різноманітних факторів. Основними мотиваційними чинниками можна виділити кілька ключових аспектів:

- по-перше, доступ до нових ринків стає важливою мотивацією, оскільки це дозволяє підприємствам розширити свою діяльність та здобути доступ до глобальної аудиторії.

- по-друге, розширення бази клієнтів є іншим ключовим фактором, оскільки це призводить до збільшення обсягів продажів та прибутку.

- по-третє, міжнародний бізнес дозволяє використовувати ресурси та таланти, які можуть бути обмеженими на внутрішніх ринках підприємства.

Міжнародний бізнес надає компаніям конкурентні переваги через доступ до унікальних ресурсів або ринків, що сприяє їхньому успішному функціонуванню та зростанню. Крім того, деякі додаткові мотиваційні чинники включають насичення внутрішнього ринку, появу нових ринків, державні та податкові стимули, доступність робочої сили та спроби мінімізувати ризики рецесії та розподілу ризиків [18; 19].

Отже, на тлі глобалізації та зростаючої конкуренції участь у міжнародному бізнесі має стратегічне значення для сучасних компаній. Вона відкриває для бізнесу нові ринки й можливості для розширення, але також створює проблеми, такі як бар'єри в торгівлі та культурні відмінності. Розуміння цих факторів та визначення ефективних стратегій може допомогти компаніям подолати перешкоди й забезпечити успіх міжнародного бізнесу. Основними мотивами для виходу на міжнародний бізнес є розподіл ризиків, розширення ринку, а також доступ до нових ресурсів. Але для того, щоб досягти успіху, потрібно не лише розуміти ці мотиви, але й бути готовим змінити та створити ефективні стратегії, що враховують проблеми та особливості в інших країнах.

1.2. Суть та фактори формування інвестиційної привабливості українських підприємств в міжнародному бізнес-середовищі

Інвестиційна привабливість, як концепт, насамперед визначається якістю та привабливістю об'єкта для залучення інвестиційних ресурсів. Це поняття широко застосовується для оцінки різних ринків, країн, регіонів або підприємств, які мають намір залучити зовнішні інвестиції для розвитку своєї виробничо господарської діяльності або її розширення. Рішення про інвестування визначається широким спектром факторів, що обумовлюють його привабливість, які включають економічну, політичну, соціальну та інституційну сфери. Ці умови забезпечують стабільність інвестиційної діяльності як вітчизняних, так і зарубіжних інвесторів. Поняття інвестиційної привабливості є ключовим при аналізі ринків, країн, регіонів, чи підприємств, що прагнуть залучити капітал для розширення та розвитку. В сучасній економічній науці немає єдиного підходу до визначення суті поняття «інвестиційна привабливість» (табл. 1.2).

Інвестиційна привабливість суб'єкта господарювання, як об'єкта інвестування, визначається комплексною оцінкою його потенціалу з різних аспектів, включаючи фінансовий стан, техніко-економічні можливості, організаційні ресурси, соціальний контекст та інформаційну базу. Проблематика інвестицій стає особливо актуальною для підприємств у більшості країн, у тому числі й в Україні. Наявність достатніх фінансових ресурсів є важливою для забезпечення стабільного розвитку, структурних перетворень та інтеграції у світові економічні системи [20, с. 60].

Формування інвестиційної привабливості підприємства охоплює розгляд зовнішнього середовища, яке визначається рядом факторів, що впливають на інвестиційний клімат країни або регіону. Подальше просування інвестицій залежить від рівня захищеності прав інвесторів, стабільності політичного

середовища та загального економічного розвитку. Однак, нестабільність, корупція та політичні конфлікти можуть негативно впливати на інвестиційний клімат та стримувати потік іноземних інвестицій.

Таблиця 1.2. – Розуміння поняття «інвестиційної привабливості»

Автори	Трактування
Вірянська О.В.	«Інвестиційна привабливість - це набір фінансово економічних показників які визначають оцінку зовнішнього середовища, рівень позиціонування на ринку та потенціал отриманого в кінці результату» [21].
Стеченко Д. М.	Надійне та своєчасне досягнення цілей інвестора на основі економічних результатів виробничої діяльності, в яку було здійснено інвестиції. Привабливість інвестицій визначається комплексом різноманітних факторів, перелік і вплив яких відрізняється в залежності від складу інвесторів, що переслідують різні цілі, а також виробничо-технічних характеристик продукції, в яку вони інвестуються змінити [22, с. 40].
Семенчук Л.І. Мороз С.О.	«Інвестиційна привабливість - це сукупність показників, що комплексно характеризують діяльність підприємства і показують доцільність укладення в нього тимчасово вільних коштів» [23].
Кузьменко О. В.	«Інвестиційна привабливість - це економічна характеристика, що відображає здатність залучати, освоювати та використовувати інвестиції завдяки розвинутому інвестиційному потенціалу та сприятливій регіональній інвестиційній політиці» [24, с. 48].
Ситник О. В.	«Інвестиційна привабливість - це результат узгодження інтересів інвестора щодо конкретного підприємства, яке може визначатися чи оцінюватися значеннями відповідних показників; Інвестиційна привабливість розглядається як багаторівнева система» [25].

З метою залучення інвестицій та підвищення інвестиційної привабливості, підприємствам необхідно активно працювати над конкурентоспроможністю та інноваційною діяльністю.

Економічний потенціал об'єктів інвестування є одним із ключових аспектів їх привабливості. Цей аспект охоплює оцінку фінансової стабільності, рівень прибутковості та ризиків, що пов'язані з інвестиціями в конкретні об'єкти інвестування. Крім того, економічні фактори містять аналіз ринку, ступінь розвитку інфраструктури та потенціал для подальшого зростання[26].

Один з важливих етапів у формуванні інвестиційної привабливості підприємства – це ідентифікація та класифікація факторів, які впливають на неї. Це сприяє кращому розумінню сутності інвестиційної привабливості. Різні дослідники пропонують різні класифікації факторів впливу, виокремлюючи їх

на зовнішні, тобто фактори опосередкованого впливу так і внутрішні, а саме фактори безпосереднього впливу.

До першої групи належать ті фактори, що не залежать від конкретного підприємства і піддаються впливу лише на державному рівні. У свою чергу, до другої групи входять ті аспекти, на які підприємство може впливати та змінювати їхні показники чи характеристики [27].

Узагальнену класифікацію зовнішніх та внутрішніх факторів, які у різній мірі впливають на інвестиційну привабливість підприємств представлено у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3. – Фактори впливу на інвестиційну привабливість

Зовнішні фактори	Внутрішні фактори
1. Географічне розташування й галузева приналежність	1. Виробничі програми та витрати підприємства
2. Наявність і доступність природних ресурсів	2. Управлінський облік, контролінг і маркетингова діяльність
3. Стабільність як економічної, так і соціальної сфери	3. Управлінський та кадровий потенціал підприємства
4. Екологічна ситуація	4. Юридична діяльність
5. Освіта та культура населення.	5. Виробничі технології
6. Інформаційне поле й нормативно-правова база	6. План розвитку та конкурентоспроможність
7. Темп інфляції	7. Унікальність об'єкту
8. Розвиток інфраструктури та експортні можливості	8. Стан власності, фінансових ресурсів і капіталу
9. Економічна автономія підприємств	9. Тривалість інвестиційної програми
10. Органи державного контролю за інвестиціями	10. Рейтинг підприємства в галузі

Джерело: складено за [28, с. 167]

Згідно зі Скринником Н.В. [29, с. 240], інвестиційну привабливість регіону визначають різноманітні фактори, серед яких основні включають такі аспекти, як характер реформування економіки, який відображає готовність регіону до здійснення ефективних реформ та створення сприятливого середовища для інвесторів. Далі слід звернути увагу на правову, економічну та політичну

ситуацію, оскільки їх стабільність та прозорість безпосередньо впливають на інвестиційний клімат і довіру інвесторів. Фінансово-кредитна та податкова система також мають значний вплив на привабливість регіону для інвестицій, адже їх ефективність і прозорість стимулюють інвестиційну активність. Розвиток ринкової інфраструктури є ще одним важливим аспектом, оскільки наявність сучасних інфраструктурних об'єктів та послуг забезпечує сприятливі умови для розвитку бізнесу. До переліку факторів дослідник відносить також рівень тінізації економіки, географічне розташування та кліматичні умови, стан науково-технічного комплексу, споживчий ринок, культурну спорідненість з іншими народами, природноресурсний потенціал та демографічний фактор.

Згідно з Дукою А.П., інвестиційна привабливість країни визначається кількома ключовими факторами рисунок 1.6:

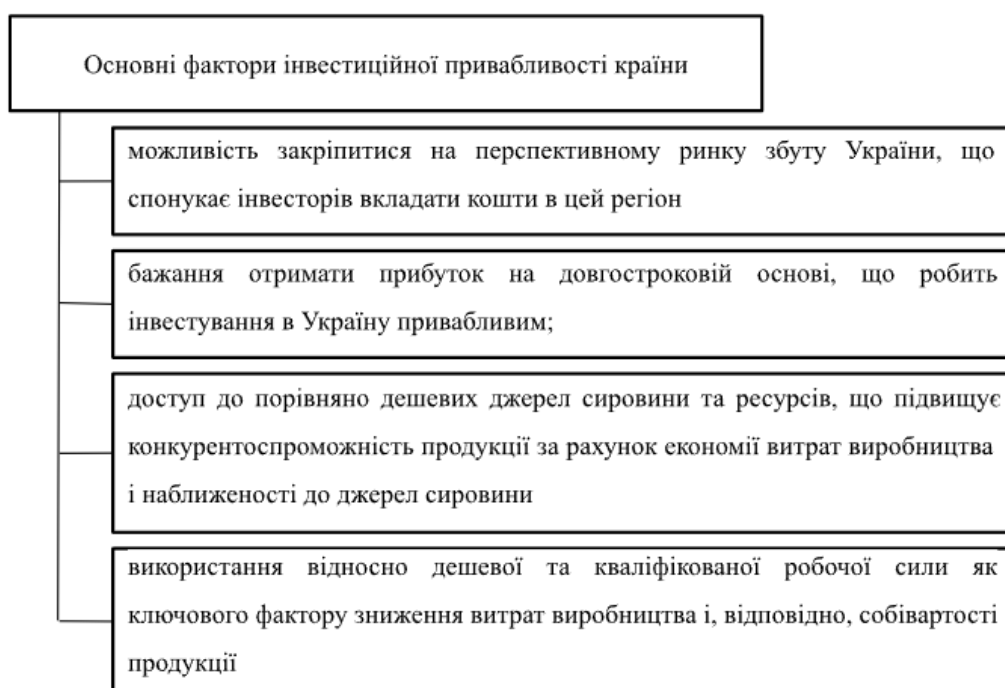

Рисунок 1.6. Основні фактори інвестиційної привабливості країни

Джерело: складено за [30, с. 213].

Для оцінювання інвестиційної привабливості використовують різні методи, включаючи фінансовий аналіз, оцінку ринкових умов, аналіз конкурентного середовища тощо. Вона є ключовим аспектом в оцінці потенційної привабливості ринку для інвесторів й впливає на їхні рішення

щодо розміщення капіталу. Підвищення інвестиційної привабливості вимагає уваги до економічного потенціалу об'єкта, політичної та правової стабільності, а також соціально-економічних чинників, що впливають на інвестиційну діяльність. Інвестиційна привабливість є важливим фактором, що визначає привабливість ринку для інвесторів та сприяє стабільному економічному розвитку [31, с. 62].

Інвестиційна привабливість підприємств визначається за допомогою комплексу характеристик, які відображають як внутрішні, так і зовнішні особливості їхньої діяльності. Серед таких характеристик важливі:

- прозорість діяльності та позитивний імідж;
- виробничий потенціал виробництва;
- фінансова стійкість та платоспроможність;
- конкурентоспроможність та стійке положення на ринках збуту, здатність до освоєння нових ринків;
- рівень інноваційної активності.

Оці характеристики, разом з урахуванням економічних, політичних та соціальних факторів, допомагають інвесторам приймати обґрунтовані рішення та мінімізувати ризики [32]. Такий підхід дозволяє розглядати інвестиційну привабливість як комплексний феномен, що враховує широкий спектр факторів у своїй оцінці та впливає на стратегії інвестування.

Інвестиційна привабливість підприємства важлива для забезпечення його конкурентоспроможності, структурної перебудови, створення необхідної сировинної бази для ефективного функціонування та розв'язання соціальних проблем. Зазвичай інвестиційна привабливість підприємств визначається через їхню фінансову стабільність, прибутковість, конкурентоспроможність та потенціал для розвитку, включаючи оцінку таких факторів, як рентабельність активів, рівень забезпеченості капіталом й ефективність управління ресурсами.

Україна, як країна зі складною економічною та політичною ситуацією, постійно вивчає можливості залучення іноземних інвестицій для стимулювання свого економічного зростання та розвитку. Інвестиційна привабливість

українських підприємств є ключовим аспектом цього процесу, оскільки вона визначає рівень зацікавленості інвесторів у вкладанні коштів у різноманітні сектори економіки України. В цьому контексті дослідження інвестиційної привабливості українських підприємств та її залежності від інвестиційного середовища має велике значення для розвитку економіки країни.

Важливо врахувати, що Україна зараз перебуває в стані війни з росією. Це серйозно впливає на інвестиційне середовище, оскільки воєнний конфлікт створює додаткові ризики для інвесторів. Втім, попри це, українські підприємства продовжують працювати й навіть досягають успіхів на деяких фронтах.

Інфраструктура також грає важливу роль у створенні сприятливого інвестиційного середовища. Розвиток транспортної, енергетичної та інформаційно-комунікаційної інфраструктури створює умови для зростання бізнесу та приваблює інвесторів [33, с. 120].

Інвестиційна привабливість українських підприємств можна оцінити за допомогою різноманітних показників, що враховують важливі аспекти функціонування підприємства. Серед цих показників особливе значення мають:

- макроекономічна стабільність, яка визначається рівнем інфляції, обмінним курсом й фінансовою стійкістю. Низький рівень інфляції та стабільний обмінний курс сприяють зниженню ризиків для інвесторів, тоді як фінансова стійкість створює необхідні умови для вкладення капіталу;

- правова база, прозоре законодавство, ефективна судова система та гарантії прав власності є ключовими факторами, що впливають на інвестиційну привабливість, забезпечуючи захист інвесторських інтересів.

- бізнес-клімат відіграє значну роль у привабливості для інвесторів, простота проведення бізнесу, відсутність бюрократичних перешкод та корупції є ключовими факторами, які сприяють покращенню інвестиційного клімату.

- розвиток людського капіталу, включає якість освіти, рівень наукових досліджень та доступність кваліфікованої робочої сили, також впливає на

привабливість для інвесторів, стимулюючи інновації та розвиток технологій [34; 35, с. 416].

Отже, аналіз інвестиційної привабливості підприємств є важливою частиною стратегічного управління та економічного зростання. Він дозволяє оцінити перспективи підприємства для залучення капіталу, що є критично важливим для його розвитку та розширення. Фінансова стійкість підприємства забезпечує його здатність витримувати економічні коливання та кризи, що підвищує довіру інвесторів. Ефективність управління відображає здатність керівництва оптимально використовувати ресурси підприємства, що також є важливим фактором для інвесторів. Рівень інноваційності свідчить про здатність підприємства впроваджувати нові технології та рішення, що може забезпечити його конкурентну перевагу на ринку.

Доступність ресурсів впливає на здатність підприємства реалізовувати свої бізнес-плани та проекти. Конкурентоспроможність на ринку показує, наскільки підприємство може успішно конкурувати з іншими компаніями у своїй галузі, що є ключовим чинником для інвесторів. Макроекономічна стабільність країни забезпечує передбачуваність економічного середовища. Надійна юридична база гарантує захист прав інвесторів та забезпечує справедливе вирішення спорів. Сприятливий бізнес-клімат, включаючи сприятливу податкову політику та доступ до фінансових ринків, також сприяє залученню інвестицій. Наукові дослідження інвестиційної привабливості допомагають розуміти та оцінювати цей складний феномен, що сприяє розробці розумних інвестиційних стратегій. Вони надають керівникам підприємств та політикам важливу інформацію для прийняття обґрунтованих рішень. Це, своєю чергою, сприяє довгостроковому економічному розвитку, створенню нових робочих місць та підвищенню загального рівня добробуту в країні.

РОЗДІЛ 2

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ВІТЧИЗНЯНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ В УМОВАХ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

2.1. Аналіз обсягів іноземних інвестицій в Україні в умовах розвитку міжнародного бізнесу

Кожна країна має свій унікальний рівень інвестиційної привабливості, який обумовлений різними рівнями соціально-економічного розвитку, специфічними умовами та можливостями. У цьому контексті інвестиційна привабливість України значно відрізняється від США та багатьох країн Європи. Україна має значний потенціал у сфері інвестицій завдяки своєму стратегічному географічному розташуванню, наявності значних природних ресурсів, науково-технічному потенціалу та розвиненій інфраструктурі. До того ж у країні спостерігаються відносно низькі витрати на робочу силу, що може бути додатковим стимулом для інвесторів.

Іноземне інвестування може принести значні переваги для економіки України. Воно сприяє економічному зростанню, створюючи нові робочі місця та підвищуючи доходи населення. Крім того, іноземні інвестиції сприяють розвитку людського капіталу, забезпечуючи працівників новими навичками та досвідом. Інвестування також вносить нові технології та методи управління, що може суттєво підвищити продуктивність місцевих підприємств. Крім того, іноземні інвестиції можуть покращити баланс платежів внаслідок збільшення експорту, а також сприяти підвищенню конкуренції на місцевих ринках, що своєю чергою покращує якість товарів та послуг.

Іноземні інвестиції в Україні є фактором розвитку вітчизняної економіки та важливим індикатором умов підприємницької діяльності у нашій державі.

Існують численні фактори, які можуть погіршувати інвестиційний клімат та збільшувати ризики для інвесторів. Одним із найбільш впливових негативних факторів є поточна військова ситуація в Україні. Війна з росією, що

триває вже два роки, суттєво впливає на стабільність та передбачуваність економічного середовища, що є критично важливими для інвесторів.

У сучасних умовах прямі іноземні інвестиції стають ключовою формою капіталовкладень для країн, що розвиваються. Країни, які активно залучають такі інвестиції, отримують можливість впроваджувати новітні технології та сучасний управлінський досвід, що дозволяє підвищити їх соціально-економічний статус. Однак, в умовах військових дій, привабливість України для іноземних інвесторів значно знижується через високий рівень ризиків.

У таблиці 2.1 представлено рейтинг 10 найбільш інвестиційно привабливих країн світу та місце України у цьому рейтингу [36].

Таблиця 2.1. – Рейтинг країн світу по рівню ПІІ за 2022 рік (млн дол.)

Рейтинг	Країна	Розмір ПІІ
1	США	388,080,000,000
2	Китай	180,170,000,000
3	Сінгапур	140,840,000,000
4	Гонконг	120,950,000,000
5	Франція	105,420,000,000
6	Бразилія	91,500,000,000
7	Австралія	67,120,000,000
8	Канада	53,710,000,000
9	Швеція	50,050,000,000
10	Індія	49,940,000,000
122	Україна	366,000,000

Джерело: складено за [36]

Як бачимо, лідерами за обсягами прямих іноземних інвестицій виступають США, Китай та Сінгапур. Україна посідає 122-ге місце з 201, згідно з аналізом, наведеним у таблиці 2.1. Це відбувається через збільшення ризиків для інвесторів, включаючи військові дії, економічну нестабільність та політичну невизначеність. Війна в Україні спричинила значні зміни в економіці країни, що включає в себе знищення інфраструктури, втрату контролю над ключовими економічними активами та зміну економічних пріоритетів.

Основними іноземними інвесторами в Україні є такі країни, як Нідерланди, Швейцарія, Німеччина (Табл. 2.2).

Таблиця 2.2. – ПІІ в Україну: рейтинг за країнами світу в 2022 році (млн дол.)

Країна	Обсяг ПІІ
Нідерланди	537,1
Швейцарія	362
Німеччина	283,1
Сполучене королівство	266,8
Люксембург	262,4
США	215,4
Франція	213,7

Джерело: складено за [37]

У 2022-2023 роках основними інвесторами в корпоративному сегменті були компанії, які вже мали виробництва в Україні на момент вторгнення росії. За даними Національного банку України, у 2023 році іноземні компанії інвестували в економіку країни \$4,25 млрд. Серед них Carlsberg, Cersanit, Kronospan, Laude, Nestle, Phillip Morris, Bayer, Velux Semark (група CRH) і Ваукар [43]. Більшість із цих міжнародних компаній фінансували перенесення виробничих майданчиків, ремонт пошкоджених об'єктів та реалізацію соціальних проектів.

До 2025 року компанія Bayer має намір інвестувати 60 млн євро у розвиток виробництва насіння в Україні. Проєкт передбачає збільшення потужностей сушіння кукурудзи, будівництво двох бомбосховищ, розширення машинно-тракторного парку та придбання сучасної сільськогосподарської техніки.

PJSC Carlsberg Ukraine, один із найбільших данських інвесторів в Україні, має намір інвестувати близько 2 мільярдів гривень в український бізнес протягом 2023–2024 років.

Один із найбільших у світі виробників будматеріалів CRH інвестував в Україну понад 80 мільйонів доларів з початку повномасштабного вторгнення

росії. Зокрема, ці кошти були спрямовані на створення терміналу для відвантаження цементу в Київській області.

Виробник безпілотників Bayraktar TB2, турецька компанія Baykar, планує інвестувати \$100 млн у будівництво заводу, головного офісу та сервісного центру в Україні. Очікується, що будівництво завершиться у 2024 році та створить щонайменше 300 робочих місць.

Крім вищезазначених компаній, німецький концерн Rheinmetall, виробник безпілотників Quantum-Systems, угорський OTP Bank Plc. та французький холдинг NJJ Capital, який планує об'єднати «Датагруп-Volia» та lifecell, висловили зацікавленість в інвестуванні в Україну.

Ці інвестиції демонструють зростання впевненості іноземних компаній в економічному потенціалі України, попри існуючі виклики та ризики, особливо військову ситуацію. Впровадження цих проектів прискорить економіку, створить нові робочі місця та покращить інфраструктуру, що в кінцевому підсумку підвищить привабливість країни для інвестицій.

Обсяг прямих іноземних інвестицій в Україну за період 2019-2023 років наведено в таблиці 2.3 [38].

Таблиця 2.3. – Аналіз обсягу прямих іноземних інвестицій в Україну за 2019-2023 роки

Рік	Прямі інвестиції в Україну, млн. дол.	Відхилення	
		абсолютне, млн. дол.	відносне, %
2019	5860	-	-
2020	868	4992	85,19
2021	6687	5819	670,39
2022	1152	5535	82,77
2023	4247	3095	268,66

Джерело: складено за [38]

З таблиці 2.3 можна побачити, що:

- у 2023 році обсяг залучених в Україну інвестицій становить 4247 млн дол., що є на 28% менше ніж у 2019.

- середній обсяг залучення інвестицій в Україну за 2019-2023 роки становить 2782 млн дол.

- у 2021 році обсяг залучених до України інвестицій був найбільший, а саме 6687 млн дол., що на 57% більше ніж у 2023 і на 14% більше ніж у 2019 році.

- у 2020 році спостерігається найменший обсяг залучених інвестицій до України, а саме 868 млн дол., що на 79,5% менше ніж у 2023 і на 85% менше ніж у 2019 році.

- різниця між найбільшим та найменшим показником обсягу залучених до України інвестицій становить 5819 млн грн.

Графічне представлення аналітичної інформації наведеної в таблиці 2.1 представлені на рисунку 2.1.

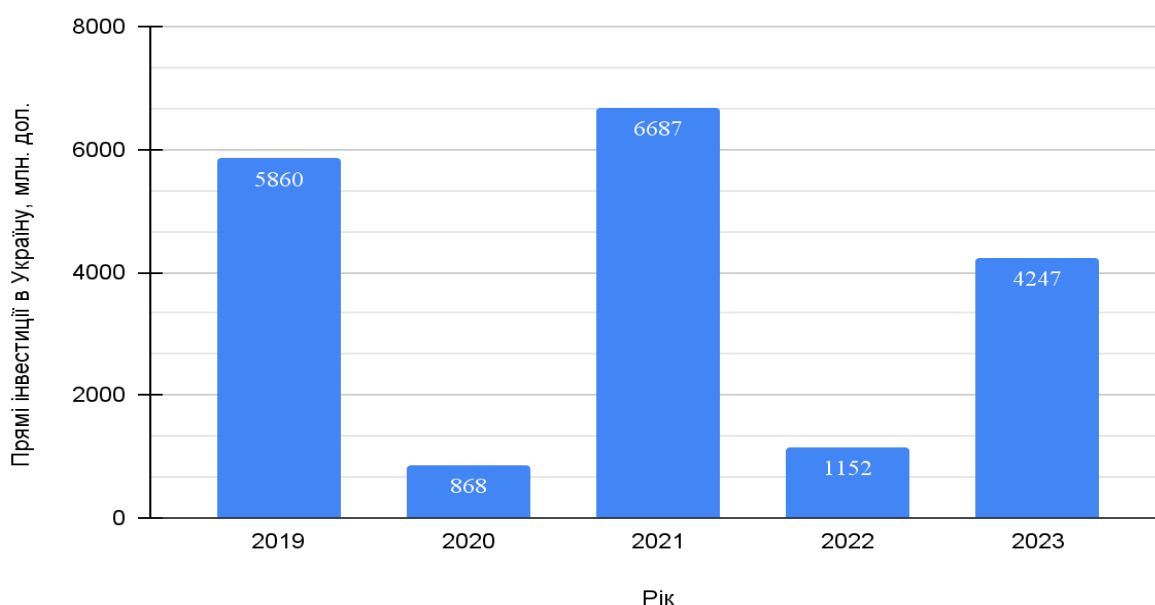

Рисунок 2.1 Обсяг прямих іноземних інвестицій в Україну за 2019-2023 роки

Джерело: складено за [38]

Величина прямих іноземних інвестицій в Україну є нестабільною, динамічною і складною, особливо в контексті поточного конфлікту з росією. Хоч загальна тенденція схиляється до зниження, є періоди зростання. Це можна пояснити невизначеністю, яка характеризує економічний та політичний стан країни, недоліками в законодавстві та відсутністю необхідних умов для стимулювання інвестиційного клімату.

З Додатка А слід зазначити, що обсяги інвестицій у 2022 році в різних регіонах України відрізняються, і ця різниця є значною. Наприклад, середній обсяг інвестицій найвищий у Дніпропетровській області, водночас найнижчий зафіксовано у Чернівецькій. Різниця між отриманими іноземними інвестиціями між цими регіонами в середньому рівна 994,7 млн дол., тобто Дніпропетровська область отримує інвестування майже на 100% більше ніж Тернопільська. Також, варто зазначити, що в таких областях, як Чернігівська, Сумська, Одеська, Миколаївська та Київська інвестування значно зменшилось. Внаслідок воєнного конфлікту та окупації до таких областей як Донецька, Луганська та Херсонська припинилося надходження іноземних інвестицій. Київ залишається лідером за обсягом прямих іноземних інвестицій, випереджаючи Дніпропетровську область майже на 10%. Це пояснюється його вигідним географічним розташуванням, наявністю значної кількості підприємств та статусом адміністративного центру країни.

Прямі іноземні інвестиції в основному концентруються у містах, де інфраструктура та економіка є більш розвиненими. Однак такий стан справ не сприяє рівномірному розвитку регіонів і може створювати ще більші розбіжності у їх розвитку. Для розв'язання цієї проблеми державі необхідно розробити інвестиційну політику, яка враховуватиме потреби кожного регіону та спрямована буде на збільшення їх привабливості.

Аналізуючи дані в Додатку Б, можна виокремити декілька ключових спостережень та тенденцій. Промисловість, хоч і є одним із найбільш

інвестиційно привабливих секторів, виявила певну нестабільність протягом розглянутого періоду. Деякі сектори, такі як сільське, лісове та рибне господарство, переробна промисловість та оптова та роздрібна торгівля, продемонстрували стійкий ріст обсягів інвестицій. Окремі сектори, наприклад добувна промисловість та розроблення кар'єрів, постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, та будівництво, показали значні коливання у рівні інвестицій. Інші сектори, такі як інформаційні та телекомунікаційні технології, фінансова та страхова діяльність, також відзначилися значним зростанням інвестицій.

Аналіз цих даних вказує на складну динаміку інвестиційного процесу в Україні та необхідність уважного вивчення факторів, які впливають на його розвиток для ефективного формування стратегій економічного зростання та сталого розвитку.

Аналіз динаміки іноземних інвестицій в Україну за останні роки відображає складний та непередбачуваний характер економічного середовища країни. Попри виклики та нестабільність, іноземні компанії продовжують виявляти інтерес до українського ринку та його потенціалу для зростання. Передбачення зниження чи збільшення обсягів інвестицій стає важким завданням через різноманітні фактори, що впливають на ринок, такі як політична нестабільність, конфлікти, зміни в законодавстві та економічні фактори.

Отже, хоча попри труднощі, інвестори проявляють зацікавленість у розвитку України, що свідчить про високий потенціал країни, для забезпечення сталого та рівномірного розвитку необхідно активно розвивати інвестиційний клімат, забезпечуючи привабливість ринку для іноземних інвесторів, особливо у менш розвинених регіонах, вдосконалювати інвестиційну політику, створювати сприятливі умови для бізнесу та зміцнювати довіру іноземних інвесторів до українського ринку. Залучення іноземних інвестицій може стати ключовим фактором для подальшого розвитку економіки, створення нових робочих місць та підвищення життєвого рівня населення, проте важливо

удосконалювати законодавство, забезпечуючи прозорість та стабільність у бізнес-середовищі, що вимагатиме від уряду та бізнес-спільноти спільних зусиль у забезпеченні стабільності та прозорості в управлінні країною. Крім того, потрібно активно розвивати інфраструктуру та галузі, які відповідають потребам ринку та сприяють сталому економічному зростанню.

2.2. Оцінка інвестиційної привабливості українських підприємств через призму міжнародних рейтингів

Інвестиції залишаються важливим фактором економічного та соціального розвитку будь-якої країни. Активізація інвестиційної діяльності є пріоритетом на всіх рівнях управління. Іноземні інвестиції є основним стимулом для розвитку національної економіки. Ці інвестиції сприяють інтеграції країни у світове бізнес-середовище та підвищують її інвестиційну привабливість. Глобалізація капіталу та вільний обмін основними факторами виробництва мають значний вплив на конкурентні переваги національних економік і трансформацію внутрішніх умов функціонування, підвищуючи увагу до кількісних і якісних показників економічного зростання. Досвід успішних країн свідчить про те, що швидке реагування на зміни світового ринку сприяє збільшенню конкурентної переваги країни та розвитку економіки.

У період економічної кризи ПІ зменшуються, що зменшує загальну інвестиційну активність. Залучення міжнародних інвестиційних фондів залежить від репутації країни на світовій арені. Одним із пріоритетних завдань для України є створення сприятливого середовища для інвестицій. Іноземні інвестори використовують міжнародні рейтинги та досвід інших інвесторів для оцінки потенційного ринку. На інвестиційну привабливість країни також впливають державна інвестиційна політика, участь у міжнародних договорах і ступінь державного втручання в економічні процеси.

«Серед світових найбільш відомих та впливових рейтингів економічного розвитку, в тому числі інвестиційної привабливості, є рейтинги International Business Compass, Investment Climate Survey, The Global Competitiveness Index, а також дослідження рейтингових агентств Institutional Investor, Euromoney, Moody's Investors Service, UNCTAD, Heritage Foundation, Business Environment Risk Intelligence (BERI) та ін.» [39, с. 18].

З 1999 року ЕВА за підтримки Європейської Комісії займається питаннями інвестиційної привабливості України. За свою історію асоціація перетворилася на найбільш чисельну та впливову організацію. ЕВА, яка об'єднує понад 1000 підприємств, стала однією з найбільших бізнес-спільнот на національному ринку України.

Індекс інвестиційної привабливості України на 2023 рік становить 2,44 із можливих 5 балів. Цей рівень можна класифікувати як низький. На рисунку 2.2 показано зміну індексу інвестиційної привабливості України з 2019 по 2023 роки.

Аналіз даних на рисунку 2.2 показує, що інвестиційне середовище в Україні залишається нестабільним і має тенденцію до зниження. Індекс піднявся з 2,85 пункту за п'ятибальною шкалою в першій половині 2019 року до 2,95 пункту, але впав до найнижчого рівня у 2,17 пункту в першій половині 2022 року. У другій половині 2022 року індекс піднявся до 2,48 пункту. У 2023 році загальний індекс інвестиційної привабливості України дещо знизився до 2,44 з 5 балів.

Хоча оцінки поточного інвестиційного клімату в 2023 році залишаються переважно негативними, кількість топменеджерів, які вважають, що нові інвестиції в Україні будуть прибутковими, зросла майже вдвічі. Більшість опитаних керівників компаній-членів асоціації, а саме 84%, вважають інвестиційне середовище несприятливим. З іншого боку, кількість респондентів, які оцінили ситуацію як «дуже несприятливу», зменшилася з 37% до 24%. 7% топменеджерів оцінюють поточне інвестиційне середовище як нейтральне, а решта 9% вважають його досить позитивним.

Попри війну, 32% опитаних вважають, що новим інвесторам буде вигідно заходити в Україну в порівнянні з 17% рік тому. Водночас 57% іноземних компаній, які вже присутні на українському ринку, мають намір інвестувати в Україну під час війни, а 79% готові взяти участь у процесі відновлення.

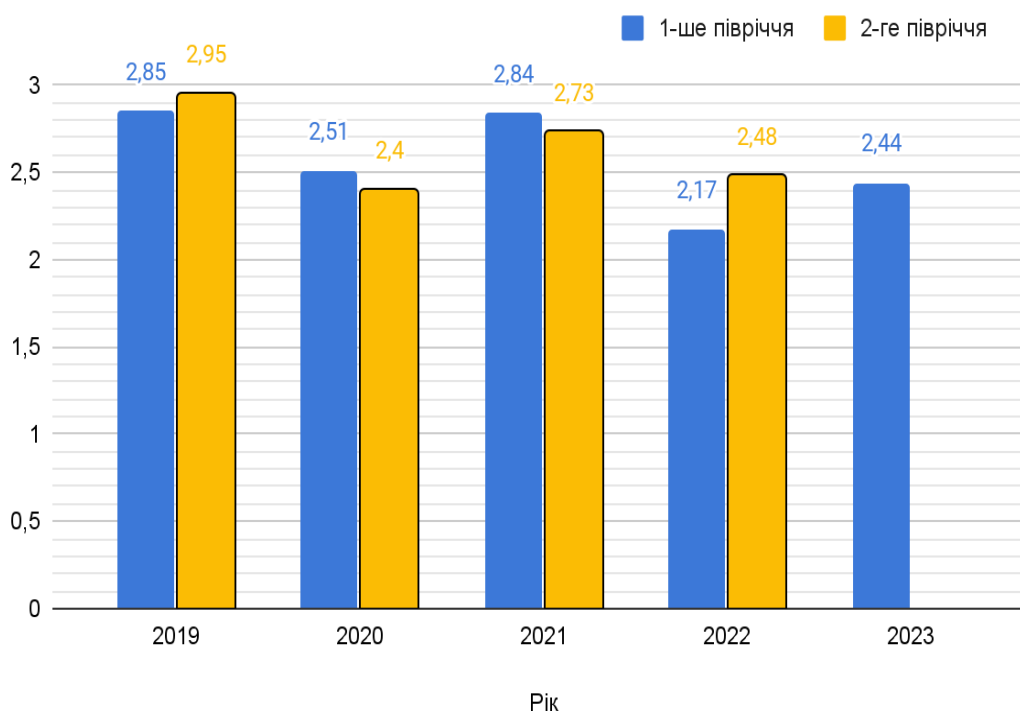

Рисунок 2.2 Динаміка Індексу інвестиційної привабливості України в рейтингу ЕВА за період 2019 - 2023 р.р.

Джерело: складено за [40]

Основним негативним фактором, який впливає на інвестиційний клімат, залишається повномасштабна військова агресія росії проти України. На другому та третьому місцях корупція та слабка судова система. Надання Україні статусу кандидата на вступ до ЄС, ініціативи щодо дерегуляції та диджиталізація державних послуг – це зміни, які бізнес-лідери вважають позитивними [40].

Індекс глобальної конкурентоспроможності, який розраховується Всесвітнім економічним форумом, є одним із найважливіших рейтингів інвестиційного середовища. Цей індекс базується на комбінації загальнодоступних статистичних даних і результатів опитування провідних

дослідницьких інститутів, організацій і керівників компаній у всіх країнах, що входять до рейтингу.

Індекс глобальної конкурентоспроможності складається зі 113 змінних, які детально аналізують і оцінюють конкурентоспроможність кожної країни по всьому світу, незалежно від рівня економічного розвитку. Якість інститутів, інфраструктура, макроекономічна стабільність, здоров'я та початкова освіта, вища освіта та професійна підготовка, ефективність товарів і послуг, ефективність праці, розвиненість фінансового ринку, рівень технологічного розвитку, розмір внутрішнього ринку, конкурентоспроможність компаній і інноваційний потенціал – це дванадцять основних показників конкурентоспроможності на національному ринку.

Індекс глобальної конкурентоспроможності України за період 2018 - 2021 рр. представлений в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4. – Позиція України за Індексом глобальної конкурентоспроможності за період 2018 - 2021 рр.

Роки	2018	2019	2020	2021
Місце в рейтингу	83	85	55	54
Зміна в рейтингу	-	-2	+30	+1

Джерело: складено за [41; 42]

ВЕФ Глобальний індекс конкурентоспроможності 4.0 аналізує 140 країн. У 2019 році рейтинг впав на дві позиції порівняно з 2018 роком і зайняла 85-те місце. Однак, Україна значно піднялася в рейтингу у 2020 році, піднявшись на 30 позицій. Незважаючи на ці зміни, Україна все ще займає досить низьку позицію у світовому рейтингу, що свідчить про те, що країна повинна продовжувати розвиватися та покращуватися.

Індекс економічної свободи є важливим для оцінки інвестиційної привабливості країни та аналізу масштабу та ступеня державного впливу на ринкові відносини між суб'єктами господарювання. Цей показник є одним із важливих показників інвестиційної привабливості, його спільно розробляють

«The Wall Street Journal» і американський фонд «The Heritage Foundation». Видання стверджує, що існує прямий зв'язок між економічною свободою та успіхами економічного розвитку. В цьому контексті розглядається економічна свобода через призму державного втручання у виробничі процеси.

У таблиці 2.5 наведено динаміку показників для України на основі показників економічної свободи у 2020-2021 роках.

Таблиця 2.5. – Динаміка показників України за індексом економічної свободи

Показник	Значення				Абсолютний приріст		
	2019	2020	2021	2022	2019-2020	2020-2021	2021-2022
Індекс економічних свобод, %	52,3	54,9	56,2	54,1	2,6	1,3	- 2,1
Індекс прав власності, %	43,9	47,5	48,5	39,7	3,6	1	- 8,8
Індекс доброчесності уряду, %	29,6	37,9	37,9	33,8	8,3	0	-4,1
Індекс податкового навантаження, %	81,8	81,1	88,7	89,1	- 0,7	7,6	0,4
Індекс захисту трудових прав, %	46,7	48,3	48,7	60,7	1,6	0,4	12
Індекс інвестиційної свободи, %	35	35	35	35	0	0	0
Індекс підприємницької діяльності, %	66,1	61,3	63,5	61,1	-4,8	2,2	-2,4
Індекс бюджетних витрат, %	46,9	47,2	48,2	44,5	0,3	1	-3,7

Джерело: складено за [43]

Згідно з абсолютною величиною індексу, країни групуються в п'ять груп: країни «вільні» - з індексом від 80 до 100 балів, «переважно вільні» - з індексом від 70 до 79,9 бала, «помірно вільні» - з індексом від 60 до 69,9 бала, і «Здебільшого вільний» з індексом від 50 до 59,9 бала, «невільний» з індексом від 0 до 49,9 бала.

Рисунок 2.4 показує графічно динаміку індексу економічної свободи в Україні за період 2020–2022 років з погляду міжнародного рейтингування.

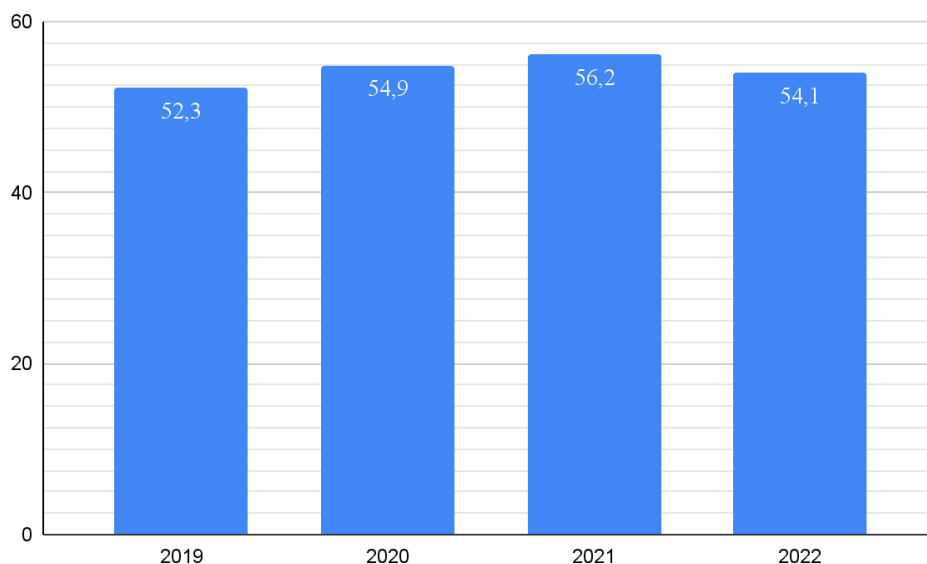

Рисунок 2.3 Динаміка позицій України за індексом економічної свободи впродовж 2019-2022 р.р

Джерело: складено за [43]

На основі даних, представлених у таблиці 2.5, можна дійти таких висновків:

- За цей період індекс економічної свободи в Україні поступово зростає, але у 2022 році він впав. Зокрема, він становив 52,3 зі 100 можливих балів у 2019 році, 56,2 у 2021 році та 54,1 у 2022 році. За цим рейтингом Україна набрала трохи більше ніж половину зі 100 можливих балів. У 2022 році Україна посіла 130-те місце за цим рейтингом і належить до групи переважно економічно невольних країн.
- Індекс податкового навантаження та індекс підприємницької діяльності є найвищими показниками в Україні, тоді як інші показники є нижчими.
- Індекс прав власності та індекс доброчесності уряду залишаються на низькому рівні, що суттєво ускладнює ведення бізнесу в Україні.
- З 2019 по 2022 рік індекс захисту трудових прав зріс на 29,9%.

- В аналізованому періоді індекс інвестиційної свободи залишався низьким 35 зі 100 можливих. Такий рівень свободи інвестування свідчить про те, що захист прав інвестора в Україні є недостатнім, і вказує на необхідність покращення умов інвестування.

Загалом, за індексом економічної свободи, Україна не є достатньо привабливою для інвесторів, оскільки цей показник знаходиться на низькому рівні.

Оцінка України у світових рейтингах узагальнює рівень інвестиційної привабливості та фактори, що впливають на формування інвестиційного середовища. Недостатність сприятливих умов для реалізації інвестиційних проєктів в Україні зумовлює необхідність проведення фундаментальних економічних реформ. Однак, Україна має значний науковий і виробничий потенціал, кваліфіковану робочу силу, здатність до інновацій, вигідне географічне розташування та місткий внутрішній споживчий ринок.

Для створення сприятливого інвестиційного середовища та підвищення ефективності національної економіки національна інвестиційна політика повинна включати правові, організаційні та соціально-економічні заходи. За умови активізації економічних відтворювальних процесів, така політика буде ефективною. Важливо визначити та усунути перешкоди для реалізації цих заходів.

У сучасному світі, з огляду на геополітичну ситуацію, розвиток України вимагає ефективного державного механізму для регулювання інвестиційних процесів. Для стабілізації економічної ситуації та подолання кризових явищ необхідно відновити інвестиційну активність внутрішнього ринку та залучити зовнішніх інвесторів. Оскільки іноземні інвестиції відіграють значну роль у розвитку економіки України, держава повинна постійно впливати та регулювати їх. Співпраця між інвесторами та державою має ґрунтуватися на взаємній відповідальності та науково-методичному забезпеченні.

Таким чином, аналізуючи рейтингові позиції України в міжнародних дослідженнях економічного розвитку, можна зазначити наступне. Позиції

України в міжнародних економічних рейтингах залишаються слабкими, але наявність значного інвестиційного потенціалу в країні може стати основою для поступового підвищення її конкурентоспроможності на світовій арені.

Стратегічний розвиток України має бути спрямований на продовження ефективних реформ щодо зміцнення вітчизняної економіки та підвищення її міжнародного іміджу. Особливу увагу слід приділити зміцненню фінансових ринків, вдосконаленню судової системи, вирішенню конфліктів з країною-агресором, подоланню корупції та бюрократії.

Однією з найгостріших проблем для іноземних інвесторів залишається захист їхніх прав та легкість ведення бізнесу. У сучасних умовах, коли Україна веде війну з росією, важливо забезпечити стабільність та передбачуваність інвестиційного клімату. Тільки за таких умов Україна зможе повністю реалізувати свій інвестиційний потенціал та забезпечити стабільне економічне зростання.

2.3. Аналіз основних факторів впливу на інвестиційну привабливість українських підприємств

Щоб залучити в Україну якомога більше іноземних інвестицій, необхідно суттєво покращити інвестиційний клімат. Цей фактор є одним з основних факторів, що впливають на обсяг залучених інвестицій. Збільшення рівня інвестицій призводить до економічного зростання в країні, що, у свою чергу, покращує якість життя її громадян. Таким чином, створення більш привабливих для інвесторів умов в Україні є одним з найважливіших завдань наразі.

Інвестори повинні ретельно проаналізувати об'єкт інвестування перед тим, як вкласти кошти в нього. Це включає оцінку потенційної вигоди від інвестиції. Враховуючи наведені в першій частині роботи дані про фактори

впливу на інвестиційний клімат країни, розглянемо деякі макроекономічні показники України.

Темпи зростання ВВП є одним з основних показників економічного здоров'я країни та її здатності залучати іноземні інвестиції. Інвесторам важливо вивчати макроекономічні показники, які показують загальний стан економіки та її стабільність, такі як державний борг, темпи зростання ВВП, рівень інфляції й зовнішньоторговельний баланс. Динаміка ВВП показує, наскільки ефективно країна використовує свої ресурси та чи є в неї потенціал для подальшого економічного зростання.

Щоб визначити інвестиційну привабливість країни, важливо провести аналіз цих даних для розуміння тенденції розвитку економіки. Зростання рівня виробництва, доходів населення та внутрішнього споживчого попиту зазвичай свідчать про зростання ВВП, що сприяє інвестиціям. І навпаки, падіння ВВП може вказувати на економічні проблеми та знижувати залучення іноземних інвестицій до країни. Динаміка валового внутрішнього продукту (ВВП) України за період 2019–2023 років представлена в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6. – Динаміка ВВП України за 2019-2023 роки

Рік	Обсяг ВВП, млн грн.	Абсолютний приріст, млн грн.	Темп зростання, %
2019	3974564	-	-
2020	4194102	219538	105,52
2021	5459574	1265472	130,17
2022	5191028	- 268546	95,08
2023	6537825	1346797	125,94

Джерело: складено за [44]

Згідно з таблицею 2.6, ми можемо зробити такі висновки щодо спостереження динаміки ВВП України за 2019-2023 роки:

- ВВП України за період 2019–2023 років демонструє як зростання, так і падіння. У 2020 році ВВП зріс порівняно з 2019 роком; у 2021 році відбулося значне зростання, але у 2022 році відбулося зниження. У 2023

році було знову значне зростання. В середньому показник зростає з року в рік на суму 640565,25 млн грн.

- Середній темп зростання ВВП 113,61%.
- У 2023 році спостерігався найбільший обсяг ВВП, який склав 6537825 млн грн.
- У 2019 році спостерігався найменший обсяг ВВП, який склав 3974564 млн грн.
- Найбільший приріст ВВП спостерігався у 2021 році, сягнувши 1 265 472 млн грн, з темпом зростання 130,17%. Це значне зростання пов'язане з післякризовим відновленням економіки після пандемії COVID-19.
- Найменший абсолютний приріст ВВП був у 2022 році, він дорівнював - 268546 млн грн, що відповідає темпу зростання 95,08 відсотка. Таке падіння можна пояснити впливом військових дій та економічними труднощами.

Загалом, динаміка ВВП України з 2019 по 2023 рік демонструвала помітні коливання та нестабільність.

В таблиці 2.7 наведено динаміку індексів споживчих цін України за 2019-2023 роки.

Таблиця 2.7. – Динаміка індексів споживчих цін України за 2019-2023 роки

Рік	Індекс споживчих цін, %	Абсолютний приріст, %
2019	104,1	–
2020	105,0	0,9
2021	110,0	5,0
2022	126,6	16,6
2023	105,1	- 21,5

Джерело: складено за [45]

На основі даних, наведених у таблиці 2.7 можна зробити такі висновки: динаміка ІСЦ в Україні з 2019 по 2023 рік демонструє значні коливання. З 2019 по 2020 рік ІСЦ дещо зріс зі 104,1% до 105,0%, що відображає відносно стабільні економічні умови. У 2021 році цей показник зріс до 110,0%, однак у

2023 році індекс споживчих цін знизився до 105,1%, що свідчить про дефляційний процес або уповільнення темпів інфляції від високої інфляції попереднього року. Найвище значення ІСЦ було досягнуто у 2022 році (126,6%), що свідчить про значну економічну нестабільність, тоді як найнижче значення було зафіксовано у 2019 році (104,1%), коли економічна ситуація була більш стабільною. У 2023 році зафіксовано найбільший спад ІСЦ (приріст - 21,5%), що свідчить про ефективність заходів зі стримування інфляції та зміни в економічній ситуації.

В таблиці 2.8 наведено динаміку валового зовнішнього боргу України за 2019-2023 роки.

Таблиця 2.8. – Динаміка зовнішнього валового боргу України за 2019-2023 роки

Рік	Обсяг зовнішнього боргу, млн.дол.	Абсолютний приріст, млн.дол.	Темп зростання, %
2019	121 739	–	–
2020	125 690	3951	3.2
2021	129 711	4021	3.2
2022	131 998	2287	1.8
2023	161 533	29535	22.4

Джерело: складено за [46]

Аналіз даних в таблиці 2.8 щодо зовнішнього боргу в Україні за період 2019-2023 років свідчить про загальну тенденцію до зростання. Зовнішній борг поступово зріс з 121,739 млн гривень у 2019 році до 161,533 млн гривень у 2023 році. Приріст боргу у 2020 та 2021 роках борг зріс незначно, до 3951 млн грн (3.2%) і 4021 млн грн (3.2%) відповідно. У 2022 році темп приросту знизився до 1,8%, що відобразилося у прирості на 2 287 млн грн. Тим не менш, у 2023 році відбувся значний стрибок на 22,4 відсотка, що склало 29 535 млн грн, що є найвищим показником за весь період дослідження. Зовнішній борг склав найнижчий показник у 2019 році (121 739 млн грн), а найвищий у 2023 році (161 533 млн грн). Хоча темпи зростання зовнішнього боргу залишалися

відносно стабільними з 2020 по 2021 роки, значне зростання у 2023 році вказує на значне зростання потреби у зовнішньому фінансуванні.

Однією з головних проблем, що впливає на інвестиційну привабливість України, є розвинена тіньова економіка та системна корупція. Недостатній досвід створення незалежної держави та недоліки попередньої системи призвели до відсутності моральних принципів й історичних практик дотримання законів у громадян і компаній. Експерти Всесвітнього економічного форуму вважають, що низька фінансова стабільність і макроекономічна нестабільність також є серйозними проблемами, які сприяють зниженню конкурентоспроможності та зростанню тіньової економіки.

Оцінюючи масштаби тіньової економіки, слід зазначити складність цього завдання, оскільки суб'єкти такої діяльності свідомо уникають державного контролю та сплати податків. За даними дослідження Ernst&Young, у 2018 році тіньова економіка становила 23,8% офіційного ВВП України. Серед них «готівкова» тіньова економіка, яка становить 19,7% ВВП, і внутрішнє виробництво товарів для особистого користування, яке становить 4,1% ВВП. Якщо країна втрачає контроль над економікою, критичний рівень тінізації становить від 30 до 35 відсотків.

З 1995 року Transparency International складає щорічний рейтинг країн світу на основі показника рівня корупції. Показник рівня корупції, розроблений аналітиками та підприємцями, розподіляє країни в рейтингу. Індекс сприйняття корупції вимірюється від 0 до 100, де 0 відповідає найвищому рівню корупції, а 100 - відсутності корупції. Були проаналізовані рейтинги Transparency International для України за період з 2019 по 2023 рік, і на їх основі було побудовано графік (рис. 2.4).

У результаті аналізу даних, як показано на рисунку 2.4, можна дійти багатьох важливих висновків. Загалом ситуація з корупцією в країні за цей період поступово покращилася. Індекс сприйняття корупції зріс з 30 пунктів у 2019 році до 36 пунктів у 2023 році. Це показує прогрес у боротьбі з корупцією та підвищення довіри до системи управління та бізнес-середовища.

Тим не менш, важливо відзначити, що індекс корупції змінювався з року в рік. Наприклад, індекс покращився у 2020 році, потім знову знизився у 2021 році, але підвищився у 2022 та 2023 роках. Незважаючи на високий рівень корупції, країна досягла деяких прогресів. Transparency International вважає будь-який результат нижче 30 балів «ганьбою для нації». Таким чином, щодо рівня корупції Україна залишається в категорії країн з «підвищеним ризиком».

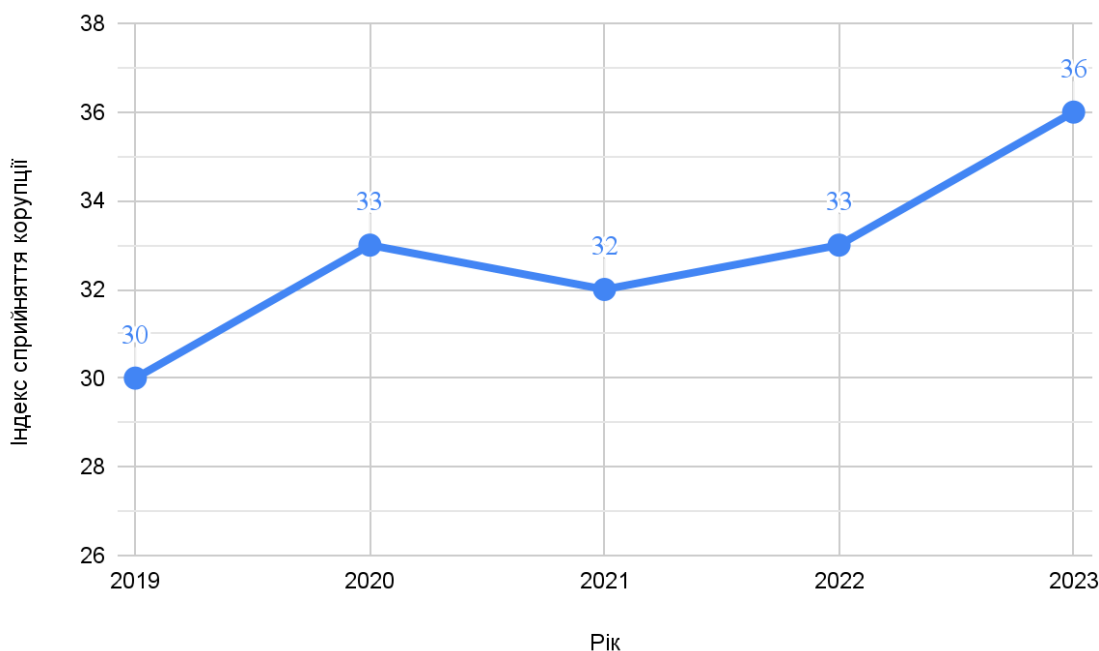

Рисунок 2.4 Динаміка зміни Індексу сприйняття корупції в Україні

Джерело: складено за [47]

Покращення індексу є результатом удосконалення законодавства, політики та управління, спрямованих на зменшення корупції. Щоб покращити ситуацію, уряд та суспільство впроваджують реформи та механізми контролю. Незважаючи на певний прогрес, рівень корупції в Україні залишається високим, і подальші антикорупційні зусилля, включаючи зміцнення інституцій та підвищення прозорості та підзвітності, є важливими для подолання проблеми.

Аналіз основних факторів впливу на інвестиційну привабливість України свідчить про наявність значного потенціалу для залучення іноземних інвестицій, хоча й існують суттєві виклики. Військові дії та економічні

труднощі останніх років значно вплинули на макроекономічні показники країни, зокрема, призвели до нестабільності та коливань у ключових економічних індикаторах. Незважаючи на ці виклики, зусилля щодо стабілізації економіки та проведення реформ починають приносити позитивні результати.

Для покращення інвестиційного клімату необхідно продовжувати проведення комплексних і ефективних реформ, спрямованих на зміцнення фінансових ринків, вдосконалення судової системи, подолання корупції та бюрократії. Особлива увага має приділятися захисту прав інвесторів та створенню сприятливих умов для ведення бізнесу. Це включає не лише правові та організаційні заходи, але й соціально-економічні ініціативи, спрямовані на покращення загального економічного середовища.

Сприятливе географічне положення України, наявність кваліфікованої та відносно дешевої робочої сили, а також великий внутрішній споживчий ринок створюють передумови для зростання інвестиційної привабливості країни. Крім того, науково-технічний потенціал та інноваційні можливості України також є вагомими аргументами для іноземних інвесторів.

Незважаючи на те, що індекс сприйняття корупції показує певний прогрес у боротьбі з цим явищем, рівень корупції залишається високим і є однією з головних проблем, що впливає на інвестиційну привабливість країни. Постійне зростання зовнішнього боргу свідчить про нестабільність економічної ситуації та потребу в зовнішньому фінансуванні.

Відновлення інвестиційної активності є ключовим завданням для подальшого економічного розвитку країни. Це не лише сприятиме зростанню ВВП, але й підвищить якість життя громадян шляхом створення нових робочих місць, збільшення доходів населення та покращення загального рівня добробуту. Успішне залучення інвестицій залежить від здатності України адаптуватися до сучасних викликів і ефективно використовувати свої внутрішні ресурси для створення стабільного та привабливого інвестиційного клімату.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Міжнародний бізнес — це сукупність комерційних і фінансових операцій, які здійснюються між суб'єктами господарювання різних країн. Він включає міжнародну торгівлю товарами й послугами, іноземні інвестиції, транснаціональні корпорації, а також міжнародну кооперацію у виробництві та наукових дослідженнях. Актуальність міжнародного бізнесу обумовлена глобалізацією, яка стимулює економічне зростання, інновації та інтеграцію країн у світову економіку.

Передумови виникнення міжнародного бізнесу є багатограними та включають політичні, економічні, соціокультурні та технологічні фактори. Політична стабільність, сприятлива зовнішня політика, наявність двосторонніх та багатосторонніх угод про вільну торгівлю, а також членство у міжнародних організаціях, таких як СОТ і МВФ, створюють сприятливі умови для міжнародного бізнесу. Економічні передумови охоплюють рівень економічного розвитку, макроекономічну стабільність, розвиток ринкової інфраструктури та доступ до фінансових ресурсів, що забезпечує конкурентоспроможність національних економік та здатність до залучення іноземних інвестицій. Соціокультурні передумови включають культурні традиції, мовні бар'єри, соціальні норми та цінності. Розуміння культурних відмінностей і адаптація до них є критично важливими для успішного ведення міжнародного бізнесу. Технологічні інновації, такі як розвиток інформаційних технологій, транспортної та комунікаційної інфраструктури, значно полегшили міжнародну торгівлю і кооперацію, створюючи нові можливості для бізнесу і стимулюючи його глобалізацію. Конкурентний тиск змушує підприємства виходити на

міжнародні ринки, щоб залишатися конкурентоспроможними та забезпечувати собі довгострокове виживання.

Суб'єкти міжнародного бізнесу включають різноманітні організації й установи, які здійснюють комерційні операції на міжнародному рівні. Серед них можна виділити транснаціональні корпорації, великі компанії, що мають філії, дочірні компанії або виробничі потужності в різних країнах, малі та середні підприємства, які займаються експортом та імпортом, часто використовуючи переваги електронної комерції для виходу на міжнародні ринки. До них також належать державні установи та агентства, які регулюють міжнародну торгівлю й інвестиції, забезпечуючи дотримання міжнародних угод і стандартів, а також міжнародні організації, такі як СОТ, ООН, МВФ, які встановлюють правила і сприяють розвитку міжнародної торгівлі та інвестицій.

Регулювання міжнародного бізнесу здійснюється на трьох рівнях: національному, регіональному та міжнародному. Національний рівень включає закони та регуляції, що регулюють діяльність іноземних компаній на території країни, податкову політику, митні тарифи, квоти, а також заходи щодо захисту національних інтересів. Регіональний рівень включає регулювання в рамках регіональних економічних блоків, таких як ЄС, НАФТА, АСЕАН, які забезпечують узгодженість економічної політики, знижують бар'єри для торгівлі та інвестицій і сприяють економічній інтеграції. Міжнародний рівень регулюється міжнародними організаціями, такими як СОТ, МВФ, ООН, які встановлюють глобальні стандарти й правила для міжнародної торгівлі й фінансів.

Інструменти міжнародного бізнесу включають різноманітні методи й механізми, які використовуються для здійснення міжнародних операцій. До них належать контракти на експорт та імпорт, які включають угоди між покупцями та продавцями щодо постачання товарів і послуг, іноземні інвестиції, прямі іноземні інвестиції й портфельні інвестиції, які є основними формами капіталовкладень у міжнародний бізнес. Ліцензування та франчайзинг дозволяють компаніям розширювати свій бізнес, передаючи права на

використання торгових марок і технологій іншим компаніям. Міжнародні альянси та спільні підприємства створюються для об'єднання ресурсів і зусиль для досягнення спільних цілей на міжнародних ринках.

Бар'єри для міжнародного бізнесу можуть бути як природними, так і штучними. До природних бар'єрів відносяться географічні та мовні бар'єри, а до штучних — політичні, економічні та культурні. Тарифні бар'єри включають митні тарифи й податки на імпорт та експорт, нетарифні бар'єри — квоти, ліцензії, стандарти та інші регуляторні заходи, які ускладнюють або обмежують міжнародну торгівлю. Політичні бар'єри включають політичну нестабільність, ризик націоналізації, політичні конфлікти та санкції. Культурні бар'єри включають відмінності в мовах, культурних традиціях і бізнес-практиках, які можуть ускладнювати комунікацію та взаємодію між партнерами. Економічні бар'єри включають валютні обмеження, інфляцію, економічні кризи, які можуть впливати на здатність компаній здійснювати міжнародні операції. Отже, міжнародний бізнес є складною і багатогранною сферою, яка потребує врахування різноманітних факторів і підходів для забезпечення успішної діяльності на глобальному рівні.

Інвестиційна привабливість підприємства — це здатність компанії залучати фінансові ресурси ззовні для розвитку свого бізнесу. Вона характеризується низкою показників, що включають фінансову стійкість, перспективи зростання, рівень управлінських компетенцій, інноваційний потенціал та ринкові можливості. Інвестиційна привабливість є важливим показником не лише для окремих компаній, але і для національної економіки в цілому, оскільки залучення інвестицій сприяє економічному зростанню, створенню робочих місць, розвитку інфраструктури та технологічному прогресу.

Фактори формування інвестиційної привабливості є багатогранними й включають як внутрішні, так і зовнішні аспекти. Внутрішні фактори стосуються безпосередньо підприємства і включають фінансові показники, які демонструють стабільність і прибутковість компанії, такі як рентабельність,

ліквідність та ефективність використання ресурсів. Управлінська компетентність є ще одним важливим фактором, що включає стратегічне планування, кваліфікацію менеджменту, корпоративне управління та здатність до інновацій. Технологічний рівень компанії та її здатність до впровадження нових технологій також є критично важливими для залучення інвестицій, оскільки вони впливають на продуктивність і конкурентоспроможність на ринку.

Зовнішні фактори формування інвестиційної привабливості включають макроекономічну стабільність, політичну ситуацію, регуляторне середовище та бізнес-клімат в країні. Макроекономічна стабільність означає стабільні темпи економічного зростання, низький рівень інфляції, стійкий валютний курс та зважену монетарну політику. Політична стабільність та наявність правового захисту для інвесторів також є важливими аспектами, які забезпечують довіру інвесторів до національної економіки. Регуляторне середовище включає наявність сприятливих законів та нормативних актів, що регулюють діяльність підприємств і захищають права інвесторів. Прозорість та передбачуваність регуляторної політики є ключовими для створення сприятливого інвестиційного клімату.

Інфраструктурні фактори, такі як розвиненість транспортної, комунікаційної та енергетичної інфраструктури, також впливають на інвестиційну привабливість. Вони забезпечують ефективну логістику, зниження витрат та підвищення ефективності бізнес-операцій. Соціальні та культурні аспекти, включаючи рівень освіти та кваліфікації робочої сили, також впливають на здатність підприємств до інновацій та розвитку.

Інвестиційна привабливість формується під впливом широкого спектра факторів, які взаємодіють між собою і створюють комплексне середовище для залучення інвестицій. Для українських підприємств важливо враховувати ці фактори при розробці стратегій залучення іноземного капіталу, оскільки вони визначають можливості для розвитку і конкурентоспроможність на міжнародному ринку. Інтеграція України у світову економіку та її успіх на

міжнародній арені значною мірою залежать від здатності залучати та ефективно використовувати інвестиційні ресурси.

У сучасному світі, де глобалізація стає все більш важливою, участь у міжнародному бізнесі набуває стратегічного значення для компаній. Це відкриває перед ними не лише нові ринки й можливості для розширення, але й вносить виклики, такі як торговельні бар'єри і культурні відмінності. Розуміння цих факторів і розробка ефективних стратегій дозволяють компаніям подолати перешкоди та забезпечити успішну міжнародну діяльність.

Основні мотиви для входження на міжнародні ринки включають розподіл ризиків, розширення ринків і доступ до нових ресурсів. Проте для досягнення успіху необхідно не лише розуміти ці мотиви, але й бути готовим до адаптації та розробки ефективних стратегій, які враховують особливості й виклики, що існують у різних країнах.

Для забезпечення успішного входження на міжнародні ринки компанії повинні уважно дослідити кожен ринок, адаптувати свої продукти або послуги до потреб місцевого споживача та враховувати місцеві правила та законодавство. Крім того, важливо будувати міжнародні партнерства та мережі збуту, що допоможе забезпечити стабільність і конкурентоспроможність на нових ринках.

Аналіз інвестиційної привабливості підприємств стає важливим етапом у стратегічному управлінні та забезпеченні економічного росту. Підприємства постійно шукають шляхи для залучення інвестицій та розширення своєї діяльності, і для цього вони мають бути привабливими для потенційних інвесторів. Однак, рішення інвесторів значною мірою залежить від різних факторів, які відображають стан та потенціал підприємства.

Фінансова стабільність є одним з основних показників інвестиційної привабливості. Інвестори бажають бачити, що підприємство має стійкі фінансові показники та може ефективно управляти своїми ресурсами. Крім того, рівень інноваційності та здатність підприємства адаптуватися до змін у галузі також впливає на його інвестиційну привабливість. Інвестори шукають

компанії, які можуть надавати новаторські продукти та послуги та бути в лідерах у своїй галузі.

Додатковими факторами, які впливають на інвестиційну привабливість, є наявність ресурсів, доступних для подальшого розвитку, а також конкурентоспроможність на ринку. Підприємства, які можуть використовувати свої ресурси ефективно та мати конкурентні переваги, зазвичай є привабливими для інвесторів.

Крім внутрішніх факторів, макроекономічне середовище також грає важливу роль у визначенні інвестиційної привабливості. Національна економічна стабільність, якісна правова база та сприятливий бізнес-клімат створюють сприятливі умови для інвестування. Інвестори шукають країни та регіони, де є низький рівень ризику та гарантованість захисту їх інвестицій.

У цьому контексті наукові дослідження інвестиційної привабливості стають важливим інструментом для розуміння та оцінки економічного потенціалу підприємств і країн. Вони допомагають розробляти стратегії для приваблення інвестицій та сприяють створенню сприятливих умов для стійкого економічного розвитку.

Аналіз динаміки залучення іноземних інвестицій в Україну за останні роки показує, що економічне середовище країни має складний та непередбачуваний характер. Незважаючи на різні виклики та нестабільність, іноземні компанії проявляють інтерес до українського ринку та його потенціалу для зростання. Проте передбачення змін в обсягах інвестицій стає складним завданням через різноманітні фактори, такі як політична нестабільність, конфлікти, зміни в законодавстві та економічні умови.

Навіть у зв'язку з цими складнощами інвестори виявляють зацікавленість у розвитку України, що свідчить про високий потенціал країни. Однак для забезпечення стійкого та рівномірного розвитку необхідно активно розвивати інвестиційний клімат, роблячи ринок привабливим для іноземних інвесторів. Особливо важливо це у менш розвинених регіонах. Для досягнення цієї мети

важливо вдосконалювати інвестиційну політику та створювати сприятливі умови для бізнесу.

Залучення іноземних інвестицій може стати ключовим фактором для подальшого розвитку економіки, створення нових робочих місць та підвищення рівня життя населення. Проте важливо покращувати законодавство для забезпечення прозорості та стабільності у бізнес-середовищі. Це вимагатиме спільних зусиль уряду та бізнес-спільноти. Крім того, потрібно активно розвивати інфраструктуру та галузі, які відповідають потребам ринку та сприяють сталому економічному зростанню.

Для забезпечення привабливості ринку для інвесторів, важливо також зосередитися на сприянні створенню сприятливих умов для розвитку бізнесу, включаючи заохочення інновацій та технологічного просування. Крім того, урядові органи можуть підтримати іноземних інвесторів, надаючи їм доступ до інформації про ринок та бізнес-процеси, а також забезпечуючи консультаційну та правову підтримку.

Оцінка України в міжнародних рейтингах економічного розвитку служить індикатором її привабливості для інвесторів та відображає фактори, які впливають на її інвестиційне середовище. Незважаючи на труднощі та нестабільність, що притаманні українській економіці, країна привертає увагу іноземних компаній та інвесторів своїм потенціалом для зростання.

Прогнозування обсягів іноземних інвестицій у країну стає складною задачею через різноманітні фактори, такі як політична нестабільність, конфлікти, зміни в законодавстві та економічні чинники. Проте незважаючи на це, інвестори продовжують виявляти інтерес до українського ринку та його потенціалу для зростання.

Україна має значний науковий та виробничий потенціал, кваліфіковану робочу силу, можливості для інновацій, вигідне географічне розташування та місткий внутрішній ринок. Проте для досягнення сталого розвитку та приваблення інвестицій необхідно активно розвивати інвестиційний клімат та забезпечити прозорість, стабільність та розбудову інституцій.

Для створення сприятливого інвестиційного середовища та підвищення ефективності національної економіки національна інвестиційна політика повинна включати комплекс заходів, таких як правові реформи, організаційні зміни та соціально-економічні програми. При цьому важливо виявити та усунути перешкоди для їх впровадження.

З огляду на геополітичну ситуацію, розвиток України потребує ефективного державного регулювання інвестиційних процесів. Для стабілізації економічної ситуації та подолання кризових явищ необхідно активізувати інвестиційну активність як внутрішнього, так і зовнішнього ринку. Оскільки іноземні інвестиції мають велике значення для розвитку економіки, держава повинна бути активною у їх залученні та регулюванні. Співпраця між інвесторами та державою має ґрунтуватися на взаємній відповідальності та науково-методичному забезпеченні.

Аналіз основних факторів, що впливають на інвестиційну привабливість України, розкриває складний контекст і можливості для приваблення іноземних інвестицій. Незважаючи на існуючі виклики, країна має значний потенціал для залучення капіталу іноземних інвесторів. Останні роки військових дій та економічних труднощів принесли нестабільність та коливання у макроекономічних показниках, але зусилля щодо стабілізації економіки та проведення реформ вже показують позитивні результати.

Для поліпшення інвестиційного клімату необхідно продовжувати проведення комплексних та ефективних реформ, спрямованих на зміцнення фінансових ринків, реформування судової системи, боротьбу з корупцією. Особлива увага повинна бути приділена захисту прав інвесторів та створенню сприятливих умов для підприємництва. Це передбачає впровадження не лише правових та організаційних заходів, але й вдосконалення соціально-економічних ініціатив для покращення економічного середовища.

Сприятливе географічне положення, наявність кваліфікованої та відносно дешевої робочої сили, а також великий внутрішній ринок створюють передумови для збільшення інвестиційної привабливості країни. Крім того,

науковий потенціал та інноваційні можливості України також привертають іноземних інвесторів.

Незважаючи на певний прогрес у боротьбі з корупцією, це явище залишається серйозною проблемою, яка впливає на інвестиційну привабливість країни. Постійне зростання зовнішнього боргу свідчить про нестабільність економічної ситуації та потребу в зовнішньому фінансуванні.

Покращення інвестиційної привабливості українських підприємств є ключовим фактором для залучення іноземного капіталу, розвитку економіки та підвищення конкурентоспроможності країни на міжнародному ринку. У сучасних умовах глобалізації та зростаючої конкуренції, інвестиційна привабливість є надзвичайно важливою. Для України існує кілька перспективних шляхів покращення цієї ситуації.

Перш за все, необхідно сформувати стабільну державну політику у сфері іноземного інвестування, яка буде доцільною і в довгостроковій перспективі. Інвестори шукають надійність та стабільність у країні, перш ніж вкладати свої кошти. Продовження роботи над залученням іноземних інвесторів є також важливим напрямком. Унікальна електронна платформа Advantage Ukraine, де зібрано понад 500 інвестпроектів та можливостей у 10 галузях економіки, може сприяти цьому. Інвестори повинні бачити конкретні можливості для вкладення своїх коштів.

Стабілізація економічного та політичного середовища також має важливе значення. Це передбачає проведення макроекономічної політики, спрямованої на підтримку економічної стабільності та зростання, забезпечення політичної стабільності та зниження ризиків, пов'язаних з політичними змінами, а також вдосконалення державного управління та підвищення ефективності державних інститутів. Розвиток інфраструктури є ще одним важливим напрямком. Інвестиції у транспортну, енергетичну та комунікаційну інфраструктуру, модернізація наявної інфраструктури та підтримка інновацій і технологічного розвитку, зокрема розвиток ІТ-інфраструктури, сприятимуть створенню сприятливих умов для бізнесу.

Поліпшення податкової та регуляторної політики також сприятиме покращенню інвестиційної привабливості. Це включає проведення податкових реформ для зниження податкового навантаження на підприємства, спрощення регуляторних процедур та зменшення бюрократичних перепон для бізнесу, а також впровадження стимулів для інвесторів, таких як податкові пільги та субсидії.

Посилення міжнародної співпраці також є важливим аспектом. Це передбачає активне залучення міжнародних фінансових організацій для підтримки реформ та інвестиційних проєктів, підписання угод про вільну торгівлю та двосторонніх угод про захист інвестицій, а також створення спільних підприємств з міжнародними партнерами для залучення іноземного капіталу. Поставлення амбітної, але реалістичної мети: до 2032 року здійснити стрибок від перехідної (транзитної) економіки до економіки, що розвивається, також може бути досягнуто через реформи, інновації та розвиток ключових галузей.

Інтеграція відкритих даних фінансової звітності українських підприємств до міжнародної бази даних XBRL International може сприяти покращенню інвестиційного клімату. Інвестори повинні мати доступ до правдивої та зрозумілої інформації про фінансовий стан компаній.

Перспективи покращення інвестиційної привабливості українських підприємств відкривають низку можливостей для економіки країни. Це включає збільшення обсягів іноземних інвестицій, що сприятиме зростанню економіки та створенню нових робочих місць, а також підвищення конкурентоспроможності українських підприємств на міжнародному ринку. Розвиток технологій та інновацій, інвестиції в нові технології та інновації підвищать продуктивність та ефективність виробництва, а зростання кількості науково-дослідних проєктів та впровадження новітніх розробок у виробництво сприятимуть розвитку науково-технічного потенціалу країни.

Поліпшення якості життя населення також є важливою перспективою, оскільки створення нових робочих місць та підвищення рівня доходів

населення сприятимуть розвитку соціальної інфраструктури та покращенню умов життя громадян. Покращення інвестиційної привабливості має низку переваг, які позитивно впливають на економіку та суспільство. Це включає економічне зростання, підвищення рівня ВВП та економічної стабільності країни, зростання обсягів виробництва та експорту, що покращує платіжний баланс.

Підвищення інноваційної спроможності, стимулювання розвитку нових технологій та підвищення рівня досліджень і розробок сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності українських підприємств на глобальному ринку. Соціальний розвиток, включаючи підвищення рівня зайнятості та зниження безробіття, покращення соціальної інфраструктури та умов життя населення, є ще однією важливою перевагою. Позитивний імідж країни на міжнародній арені також сприятиме залученню нових міжнародних партнерів та посиленню економічних зв'язків.

Якщо інвестиції масово почнуть надходити в українську економіку, це може мати низку позитивних наслідків. Перш за все, збільшення інвестицій сприятиме економічному зростанню. Інвестиції стимулюватимуть розвиток різних галузей економіки, що, у свою чергу, створить нові робочі місця, підвищить доходи населення та збільшить споживчий попит.

Інфраструктурний розвиток стане ще однією перевагою. Інвестиції в інфраструктуру, такі як транспорт, енергетика та комунікації, поліпшать умови для бізнесу та сприятимуть подальшому залученню інвесторів. Водночас технологічний прогрес також стане важливим результатом, оскільки іноземні інвестиції часто супроводжуються передачею нових технологій і ноу-хау. Це підвищить продуктивність і конкурентоспроможність українських підприємств, сприяючи модернізації виробництва та розвитку інноваційних галузей.

Крім того, залучення інвестицій в різні сектори економіки стимулюватиме розвиток освітніх і тренінгових програм для підвищення кваліфікації працівників, що збільшить загальний рівень професійних навичок у країні. Масове надходження інвестицій також може стимулювати уряд до проведення

подальших реформ, спрямованих на покращення ділового клімату, зменшення бюрократії, боротьбу з корупцією та зміцнення правової системи.

Зростання бізнес-активності призведе до збільшення податкових надходжень до бюджету, що дозволить уряду більше інвестувати в соціальні програми, охорону здоров'я, освіту та інші важливі сфери. Приплив іноземних інвестицій може сприяти зміцненню національної валюти, що стабілізує фінансовий сектор і зменшить інфляційний тиск. Створення нових робочих місць внаслідок інвестицій призведе до зниження рівня безробіття, що покращить соціально-економічну ситуацію в країні.

Інвестиції у виробничі потужності можуть збільшити обсяги та якість продукції, яка буде конкурентоспроможною на міжнародних ринках, що сприятиме зростанню експорту. Залучення іноземних інвестицій покращить міжнародний імідж України, зміцнить зв'язки з іншими країнами та міжнародними організаціями, що може призвести до збільшення політичної та економічної підтримки.

Таким чином, масовий приплив інвестицій має потенціал стати потужним стимулом для розвитку української економіки, поліпшення соціально-економічного становища населення та зміцнення позицій країни на міжнародній арені.

Висновки та пропозиції, що випливають з цього дослідження, можуть бути використані органами державної влади, приватними інвестиційними компаніями, а також науковими та освітніми установами для подальшого розвитку та підвищення інвестиційної привабливості українських підприємств у міжнародному бізнесі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Юхименко П. І., Гацька Л. П., Півторак М. В. та ін. Міжнародний менеджмент. Навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 488 с. URL: https://econom.lnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2018/07/Mizhnarodniy_Menedzhm_Yuhimenko2011.pdf (дата звернення: 18.01.2024)
2. Сазонець О. М., Сазонець І. Л. Міжнародний бізнес і логістика: понятійно-термінологічний словник. Київ: «Центр учбової літератури», 2021. 288 с. URL: <http://info.dgu.edu.ua/bitstream/123456789/225/1.pdf> (дата звернення: 18.01.2024)
3. Макарчук К. О. Міжнародний бізнес в умовах глобалізації: теоретичний аспект. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. № 1086. 2013. URL: <https://periodicals.karazin.ua/irtb/article/download/4723/4299> (дата звернення: 18.01.2024)
4. Курбацька І. В. Основні форми міжнародного бізнесу. Міжнародна економіка URL: http://lubbook.org/book_488_glava_30_71._Osnovn%D1%96_rinkirobocho%D1%97_.html. (дата звернення: 18.01.2024)
5. Колектив авторів. Міжнародний бізнес: навч. Посібник / Під заг. ред. Т. В. Орехової. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса. 2017. 425 с. URL: <https://r.donnu.edu.ua/bitstream.pdf> (дата звернення: 18.01.2024)
6. Особливості та характеристика міжнародного бізнесу та менеджменту. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/management/14083/> (дата звернення: 19.01.2024)
7. Міжнародний бізнес, його сутність, розвиток та особливості. Лекція. ЖДУ ім. Івана Франка. 2020 URL: <https://www.studocu.com/uk/document/zhitomirskiy-derzhavniy-universitet-imeni-ivana-franka/management/lektsiya-2-lektsii/48028727> (дата звернення: 19.01.2024)
8. International business. Wikipedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/International_business (дата звернення: 19.01.2024)

9. Jayachandran A. International business. WallStreetMojo. 2024. URL: <https://www.wallstreetmojo.com/international-business/> (дата звернення: 19.01.2024)

10. Савельєв Є. В. Міжнародна економіка: теорія міжнародної торгівлі і фінансів: Підручник для магістрів з міжнародної економіки. – Тернопіль: Економічна думка, 2000. 450 с. (дата звернення: 19.01.2024)

11. Перерва П.Г., Черепанова В.О., Новік І.О., Погорелов С.М., Синіговець О.М. Міжнародний менеджмент: основні поняття / Навчально-методичний посібник // Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут». – Харків : НТУ «ХПІ», 2020. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/e0eed707-037c-4371-8216-cee4878b8489/content> (дата звернення: 19.01.2024)

12. Тарасенко С. В., Петрушенко Ю. М. Міжнародний бізнес : навчальний посібник. Суми. Сумський державний університет. 2021. 222 с. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstreamdownload/123456789/83673/1/Petrushenko_business.pdf (дата звернення: 19.01.2024)

13. Корпоративна соціальна відповідальність. Кейси 5 міжнародних компаній в Україні. URL: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/press-room/deloitte-press/2022/corporate-social-responsibility.html> (дата звернення: 20.01.2024)

14. Самусь П. О., Сергієнко О. А. Сучасні фінансові інструменти в діяльності міжнародного бізнесу. *Сучасне управління організаціями: концепції, цифрові трансформації, моделі інноваційного розвитку* : збірник тез доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. 554 с. URL: http://kbi.karazin.ua/wp-content/uploads/2023/06/Zbirnik_menegment_2022.pdf#page=201 (дата звернення: 20.01.2024)

15. 4 Skills you need to get involved in international business. Business Insights Blog. URL: <https://online.hbs.edu/blog/post/international-business-skills> (дата звернення: 20.01.2024)

16. Савічева Т. Ю. Маркетингова стратегія реалізації бізнес-проекту підприємства на міжнародному ринку. Магістерська дисертація / КІІ ім. Ігоря Сікорського. 2021. URL:<https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/cfe06f18-ddc7-44ae-a3fe-f878b59e1ffd/content> (дата звернення: 20.01.2024)

17. Organization for economic cooperation and development. FACILITATING SMEs ACCESS TO INTERNATIONAL MARKETS. URL: <https://www.oecd.org/industry/smes/31919223.pdf> (дата звернення: 20.01.2024)

18. Mariadoss, B. J. The motivation for international marketing – Core principles of international marketing. URL: <https://opentext.wsu.edu/cpim/chapter/1-3-the-motivation-for-international-marketing/> (дата звернення: 20.01.2024)

19. Why companies engage in international business. URL: <https://www.managementstudyguide.com/need-for-international-business.htm>

20. Мойсеєнко І.П. Інвестування : навчальний посібник. Київ: Знання, 2006. 490с.

21. Вірянська О.В. Оцінка інвестиційної привабливості. Економіка та бізнес-адміністрування. URL: <https://nau.edu.ua/site/variables/news/2018/51.pdf> (дата звернення: 20.01.2024)

22. Стеченко Д.М. Розміщення продуктивних сил і регіоналістика. Вікар, 2006. 396 с. URL: https://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2015/Stechenko_2006_396.pdf (дата звернення: 22.01.2024)

23. Семенчук Л.І., Мороз С.О. Інвестиційна привабливість підприємства та методи її оцінювання. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. МНУ ім. В.О. Сухомлинського. 2016. URL: <http://global-national.in.ua/archive/11-2016/186.pdf> (дата звернення: 22.01.2024)

24. Кузьменко О.В. Інвестиційний клімат та інвестиційна привабливість регіонів України. Економічний нобелівський вісник. 2015. № 1. С. 46-54. URL: <https://econforum.duan.edu.ua/images/PDF/2015/8.pdf> (дата звернення: 22.01.2024)

25. Ситник О. В. Економічна сутність інвестиційної привабливості підприємства та її характеристики. Економічна наука. Інвестиції: практика та

досвід. №23. 2015. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/23_2015/27.pdf (дата звернення: 22.01.2024)

26. Діагностика інвестиційної привабливості галузей економіки, регіонів та підприємств. Оцінка інвестиційної привабливості підприємств. Підручник. URL: https://pidru4niki.com/1451010963357/investuvannya/otsinka_investitsiynoyi_privablivosti_pidpriyemstv (дата звернення: 22.01.2024)

27. Короткова О. В. Інвестиційна привабливість підприємства та методики її оцінювання. Ефективна економіка. 2013. № 6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_6_54 (дата звернення: 25.01.2024)

28. Щербатенко І. Аналіз факторів, що впливають на інвестиційну привабливість підприємств авіатранспортної галузі. Економічний аналіз. 2013. Т. 12(4). 166-170 с. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2013_12\(4\)__38](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2013_12(4)__38) (дата звернення: 25.01.2024)

29. Скринник, Н. В. Фактори впливу на інвестиційний клімат регіону. Вісник Хмельницького національного університету. 2010. №5. 237-242 с.

30. Дука А. П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування Каравела, 2007. 424с.

31. Аранчій Д., Гончаренко С. Інвестиційна привабливість підприємств: сутність, фактори впливу та оцінка існуючих методик аналізу. Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. 2011. №3. Т. 2. 59–64 с. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/3.2/59.pdf> (дата звернення: 05.02.2024)

32. Ферлій В.В. Сутність поняття «інвестиційна привабливість підприємства» та його види. Ефективна економіка. № 7, 2010. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=262> (дата звернення: 05.02.2024)

33. Iurii Umantsiv, Ivan Cherlenjak, Volodymyr Prikhodko, Yuliia Sonko and Maryna Shtan (2021). Integrated evaluation of investment attractiveness in the context of economic sectors: Ukraine as a case study. Investment Management and

Financial Innovations, 18(2), 118-129. URL: doi:10.21511/imfi.18(2).2021.10 (дата звернення: 05.02.2024)

34. Sustainable Infrastructure for Low-carbon Development in the EU Eastern Partnership : Hotspot Analysis and Needs Assessment. Trends in Ukraine's sustainable infrastructure investments. URL: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/67569623-en/index.html?itemId=/content/component/67569623-en#> (дата звернення: 05.02.2024)

35. Shvayko M.L., Grebeniuk N.O. CURRENT CREDITING INSTRUMENTS INFLUENCING INVESTMENT CLIMATE IN UKRAINE. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми, теорії та практики. 2021. №1(32). 414-423 с. URL: doi:10.18371/fcaptr.v1i32.200584 (дата звернення: 05.02.2024)

36. FDI by Country 2024. World Population Review URL: <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/fdi-by-country> (дата звернення: 15.02.2024)

37. Статистика зовнішнього сектору. Національний Банк України. Прямі інвестиції в Україну. Операції за інструментами прямих інвестицій за регіонами, країнами світу та видами економічної діяльності URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external#5> (дата звернення: 15.02.2024)

38. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) в Україну 2024. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/> (дата звернення: 15.02.2024)

39. Ткаченко О. М. Оцінка інвестиційної привабливості України крізь призму міжнародних рейтингів Економічна наука. Інвестиції: практика та досвід № 11. 2018. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/11_2018/5.pdf (дата звернення: 15.02.2024)

40. Індекс інвестиційної привабливості України 2023. Європейська Бізнес Асоціація (ЕБА). URL: [EBA-InvestIndex_-2023_UA.pdf](#) (дата звернення: 18.02.2024)

41. Позиція України в рейтингу країн світу за індексом глобальної конкурентоспроможності 2017 - 2018. Економічний дискусійний клуб. 2017.

URL: <http://edclub.com.ua/analityka/pozyciya-ukrayiny-v-reytingu-krayin-svitu-za-indeksom-globalnoyi-konkurentospromozhnosti-2> (дата звернення: 18.02.2024)

42. Рейтинг конкурентоспроможності країн 2021. URL: <https://www.campiogroup.com/news/2021/rejting-konkurentosposobnosti-stran> (дата звернення: 18.02.2024)

43. The Heritage Foundation. Index of Economic Freedom: Ukraine URL: <https://www.heritage.org/index/pages/country-pages/ukraine> (дата звернення: 18.02.2024)

44. Валовий внутрішній продукт (ВВП) в Україні 2024. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/> (дата звернення: 20.02.2024)

45. Індекс інфляції. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/2024/> (дата звернення: 20.02.2024)

46. Валовий зовнішній борг України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/foreigndebt/> (дата звернення: 20.02.2024)

47. Transparency International Ukraine. Сприйняття корупції Сприйняття корупції URL: https://ti-ukraine.org/ti_format/doslidzhennya/cpi/ (дата звернення: 20.02.2024)

ДОДАТКИ

Обсяг ПІІ в регіони України за 2020 - 2022 роки (млн. дол.)

Назва області	Обсяги інвестицій		
	2020	2021	2022
Вінницька	90.7	121.3	253.5
Волинська	50.3	49.4	57.8
Дніпропетровська	617.5	1,640.8	752.3
Донецька	297.0	304.0	**
Житомирська	3.2	116.0	38.3
Закарпатська	33.8	50.8	18.7
Запорізька	102.9	522.7	218.7
Івано-Франківська	199.6	335.2	202.7
Київська	87.6	348.9	1.1
Кіровоградська	10.6	89.8	56.6
Луганська	383.3	2.3	**
Львівська	56.8	121.6	366.4
Миколаївська	272.9	193.2	24.9
Одеська	119.6	51.6	9.4
Полтавська	573.0	720.0	480.9
Рівненська	122.8	134.0	226.4
Сумська	59.5	97.3	0.4
Тернопільська	24.3	7.2	57.9
Харківська	123.5	149.5	154.6
Херсонська	21.5	145.6	**
Хмельницька	70.1	210.9	86.9
Черкаська	99.8	238.5	147.4
Чернівецька	7.1	6.3	13.0
Чернігівська	122.8	169.4	54.9
м. Київ	568.8	1,545.4	1,254.5
Нерозподілено за регіонами	80.1	147.2	19.4

Джерело: складено за [37]

Примітка. ** - Дані враховані до загального обсягу прямих інвестицій в Україні, але не оприлюднюються у зв'язку з низьким рівнем звітування (менше 50%)

Обсяг ПІІ по секторах економіки України за 2020 - 2022 роки

Сектор економіки	Обсяги інвестицій, млн. дол.		
	2020	2021	2022
Сільське, лісове та рибне господарство	224.6	1,127.8	378.3
Промисловість	851.1	4,039.5	1,655.4
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	33.5	1,730.5	434.1
Переробна промисловість	984.9	1,867.7	824.8
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	97.6	435.6	395.2
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	2.7	5.7	1.2
Будівництво	119.0	74.1	166.0
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	48.4	656.7	680.1
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	26.	165.9	159.6
Тимчасове розміщення й організація харчування	46.9	38.3	40.6
Інформація та телекомунікації	373.8	2.1	570.5
Фінансова та страхова діяльність	226.0	644.6	1,078.9
Операції з нерухомим майном	157.5	347.3	281.8
Професійна, наукова та технічна діяльність	79.2	37.8	57.2
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	174.7	78.9	117.1
Соціальне страхування	*	1.0	-
Освіта	0.4	1.1	*
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	7.8	29.8	22.6
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	3.3	8.9	10.6
Надання інших видів послуг	*	0.6	*
Нерозподілено за видом економічної діяльності	81.2	147.2	24.9

Джерело: [37]

Примітка. *- Дані не оприлюднюються з метою забезпечення виконання вимог Закону України "Про офіційну статистику" щодо конфіденційності статистичної інформації